

Begroting 2010

Inhoudsopgave

Ter inleiding	5
1 Highlights 2010	7
2 DNB-breed overzicht	11
2.1 Doelstellingen	11
2.2 Beheersing van risico's	13
2.3 Personele inzet	12
2.4 Begrote kosten	14
2.4.1 Totaaloverzicht DNB-begroting 2010	15
2.4.2 Meerjarige kostenontwikkeling	17
2.4.3 Kosten en personele inzet per hoofdtaak	18
3 Financiële stabiliteit: EUR 11,5 miljoen	19
3.1 Doelstellingen	19
3.2 Begrote kosten	20
4 Monetaire taken: EUR 57,4 miljoen	21
4.1 Doelstellingen	21
4.2 Begrote kosten	23
5 Betalingsverkeer: EUR 102,6 miljoen	25
5.1 Doelstellingen	25
5.2 Begrote kosten	26
6 Toezicht: EUR 117,03 miljoen	27
6.1 Doelstellingen	27
6.2 Kosten, meerjaren ontwikkeling en financiering toezicht	33
7 Statistieken: EUR 28,9 miljoen	37
7.1 Doelstellingen	37
7.2 Begrote kosten	38
8 Ondersteuning: EUR 116,2 miljoen	39
8.1 Doelstellingen	39
8.2 Begrote kosten	41
Bijlage 1 Toezicht per doelgroep	43
1 Banken: EUR 46,92 miljoen	43
2 Pensioenfondsen: EUR 26,77 miljoen	43
3 Verzekeraars: EUR 30,84 miljoen	44
4 Betaalinstellingen: EUR 2,97 miljoen	45
5 Beleggingsinstellingen en -ondernemingen: EUR 4,37 miljoen	45
6 Trustkantoren: EUR 3,04 miljoen	46
7 Wwft en sanctiewet: EUR 0,55 miljoen	46
8 Financieel expertise centrum: EUR 1,57 miljoen	46
Bijlage 2 Heffingssystematiek toezicht	47
1 Heffingssystematiek	48
2 Leges voor individuele handelingen	48
3 Boetes en dwangsommen	48
4 Wijze van heffen en verrekenen	48
Bijlage 3 Ontwikkeling toezichtkosten	49
Bijlage 4 Capaciteit en middelen dnb-breed	52
Bijlage 5 Capaciteit en middelen toezicht	54
Afkortingenlijst	56

Ter inleiding

Hierbij presenteert de Nederlandsche Bank (DNB) haar begroting voor 2010. DNB biedt in deze begroting een overzicht van de doelstellingen, de daarvoor te verrichten inspanningen en de benodigde middelen (personele capaciteit en financiële middelen). Ook worden de risico's en beheersmaatregelen belicht.

De begroting: van prognose tot publicatie

Het begrotingsproces gaat van start met de bespreking van de verwachte (externe en interne) ontwikkelingen, doelstellingen en risico's voor de komende vijf jaar. Dit resulteert in een DNB-brede prognose voor de middellange termijn en een kaderstelling voor het komende jaar. Vervolgens maken de verschillende bedrijfsonderdelen hun detailplannen voor 2010. Deze plannen vormen de basis voor de (DNB-brede) begroting. Een concept van het toezichtgedeelte van de begroting gaat naar panels van representatieve vertegenwoordigers van de onder toezicht staande ondernemingen. Zij geven tijdens een speciaal overleg hun commentaar en adviezen. Daarbij zijn de betreffende ministeries als toehoorder aanwezig.

De Raad van Commissarissen (RvC) dient vervolgens de begroting goed te keuren. Ter voorbereiding van de besluitvorming voert een Financiële Commissie (FC), geformeerd uit de RvC, een bedrijfseconomische en beleidsmatige toetsing uit. Als de RvC de DNB-begroting heeft goedgekeurd, wordt het toezichtdeel van de begroting ter instemming voorgelegd aan de ministers van Financiën en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daartoe voeren de ministers een marginale toetsing uit, die voortbouwt op de goedkeuring door de RvC. Als beide ministers hun instemming hebben gegeven, meldt DNB dit in de Staatscourant en publiceert vervolgens haar nieuwe begroting op de eigen website.

Leeswijzer

Deze begroting opent met een samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen, de highlights, voor 2010. Hoofdstuk 2 geeft een DNB-breed overzicht waarbij achtereenvolgens worden behandeld: de doelstellingen, de beheersing van risico's, de te verrichten inspanning (activiteiten en personele capaciteit), een meerjarige kostenontwikkeling en de begrote kosten voor 2010. In de hoofdstukken 3 tot en met 7 komen de verschillende hoofdtaken van DNB aan de orde: financiële stabiliteit, monetaire taken, betalingsverkeer, toezicht en statistieken. Hoofdstuk 6 vormt bovendien integraal onderdeel van de toezichtbegroting¹. Dit maakt dat dit hoofdstuk wat anders van opzet is dan de overige hoofdstukken, zo wijkt de doelstellingentabel af van de andere hoofdstukken. Ten slotte behandelt hoofdstuk 8 de ondersteunende activiteiten. In de bijlagen zijn met betrekking tot de hoofdtaak toezicht en diverse kostenoverzichten nadere details opgenomen. Als laatste bijlage is een afkortingenlijst toegevoegd.

Deze begroting is naar huidige inzichten opgesteld. Dit betekent dat hiervan kan worden afgeweken indien omstandigheden daartoe aanleiding geven. Deze afwijkingen van de begroting zullen, lopende het jaar 2010, expliciet worden verantwoord. Door afrondingsverschillen zijn in de tabellen sommige totalen niet precies de som van de daarboven opgenomen bedragen.

I HIGHLIGHTS 2010

Alhoewel de eerste prille tekenen van herstel ontluiken aan de horizon, doet de recessie zich wereldwijd nog pijnlijk voelen. Het vertrouwen in de financiële sector en het toezicht is geschaad door de kredietcrisis. Vertrouwensherstel heeft dan ook hoge prioriteit voor de Nederlandsche Bank. Daarbij biedt het parlementaire onderzoek een uitgelezen kans om tekst en uitleg te geven en verantwoording af te leggen. De eerste lessen uit de kredietcrisis zijn getrokken. Nationaal en mondiaal. Overheden, toezichthouders en centrale banken hebben in internationaal verband aanbevelingen gedaan om de financiële stabiliteit te versterken. DNB dient sneller en daadkrachtiger in te spelen op het versnelde tempo waarin externe ontwikkelingen plaatsvinden. Dat vraagt doorzettingsvermogen en vergt tijd.

Financiële stabiliteit: verbreding en verdieping van de macro-prudentiële analyse

Verbreding en verdieping van de macro-prudentiële analyse van het financiële systeem is één van de speerpunten voor komend jaar. Vanwege de kredietcrisis en de recessie intensiveert DNB de monitoring van ontwikkelingen in de financiële wereld én de economie en de gevolgen hiervan voor de financiële stabiliteit. Ook zal DNB nadere analyses maken van de consequenties van nieuwe regelgeving en institutionele veranderingen voor het functioneren en de stabiliteit van het financiële systeem. Een zoektocht naar nieuwe, eigen instrumenten voor het macro-prudentiële toezicht is van start gegaan. Indien de analyses wijzen op (potentiële) gevaren of problemen, zal DNB concrete maatregelen treffen om het voortouw nemen in internationaal overleg. Een van de lessen uit de kredietcrisis is dat het macro-prudentiële toezicht intensiever moet zijn en beter vervlochten met het micro-prudentiële toezicht. Leidraad hier zijn de aanbevelingen van internationale fora, zoals de G20, de Financial Stability Board (FSB) en de Larosière-groep. DNB neemt de aanbevelingen ter harte: met een nog nauwere samenwerking van de verschillende expertises in eigen huis zijn snel extra meters te maken.

Op het wereldtoneel verandert de rol en positie van Nederland door de opkomst van de BRIC-landen en andere nieuwkomers. Komend jaar zal DNB enkele scenario's uitwerken en zich beraden op de Nederlandse opstelling in internationaal verband.

Monetaire taken: kredietcrisis centraal in beleidsvoorbereiding en advies

Samen met andere Europese centrale banken

streeft DNB naar prijsstabiliteit, een inflatie van dichtbij maar net onder de twee procent op de middellange termijn in het eurogebied. In de monetaire beleidsvoorbereiding maakt de kredietcrisis bepaalde vraagstukken urgent, zoals de rol van het monetaire beleid in het ontstaan en voorkomen van financiële onevenwichtigheden. Ook in haar taak als economisch adviseur besteedt DNB ruim aandacht aan de gevolgen van de kredietcrisis, bijvoorbeeld voor de woningmarkt en het pensioenstelsel. Andere aandachtspunten zijn de overheidsfinanciën en het terugbrengen van de rol van de overheid in de financiële sector.

In het onderzoek komt het accent meer te liggen op onderwerpen die door de kredietcrisis een hoge actualiteitswaarde hebben, zoals *moral hazard* en *adverse selection* in de financiële sector, monetaire beleidsstrategie en preventie van financiële onevenwichtigheden en consumentgedrag tijdens financiële onrust. Ook wordt komend jaar het economisch instrumentarium uitgebreid met modellen gericht op de analyse van financiële stabiliteit, macro-economische besmetting, het gedrag van financiële instellingen en stresstesting.

De uitvoering van het monetaire beleid van de ECB is gedecentraliseerd. Belangrijke taken hierbij zijn de reguliere liquiditeitsverstrekking aan banken en de uitvoering van onconventionele monetaire beleidsmaatregelen. Als service provider voor ERMS heeft DNB een dienstverlenende rol voor centrale banken van buiten het eurogebied. De vraag naar deze diensten is toegenomen door de kredietcrisis. Mede gezien de sterkere rol van de euro als reservevaluta zal deze dienstverlening uitbreiden in de komende jaren.

Toezicht: colleges of supervisors van start

In internationaal en Europees verband werkt DNB actief mee aan een verbetering van het toezicht: wetgeving en praktijk. Voorbeelden zijn de aanscherping van het kapitaalraamwerk Bazel II, op initiatief van het Bazels Comité onder voorzitterschap van Bankpresident Nout Wellink, een verbetering van het liquiditeitstoezicht onder coördinatie van het CEBS en BSBS en de ontwikkeling van het toezichtraamwerk Solvency II voor verzekeraars.

Komend jaar zal DNB wederom extra aandacht besteden aan *governance* en integriteit. In 2010

wordt er scherp op gelet of het beloningsbeleid van de financiële ondernemingen in Nederland past binnen de 'Principes voor een beheerst beloningsbeleid' die DNB en AFM in mei 2009 hebben opgesteld. Verder zal in 2010 de deskundigheidstoetsing van beleidsbepalers worden aangescherpt aan de hand van een normenkader dat AFM en DNB recent hebben ontwikkeld. Gewerkt wordt aan een nieuwe deskundigheidstoetsing voor leden van Raden van Commissarissen.

De kredietcrisis onderstreept het belang van stresstesten. In 2010 zullen banken en verzekeraars opnieuw stresstesten doen om hun weerbaarheid te peilen. DNB beoordeelt de resultaten en krijgt daarmee een beeld van de financiële gezondheid van de ondernemingen en de gehele sector. Verder zal DNB in 2010 de voortgang van de herstelplannen van pensioenfondsen beoordelen. Zolang een plan loopt, moeten fondsen jaarlijks aan DNB rapporteren. Voor het toezicht op internationaal opererende ondernemingen starten *colleges of supervisors*, waarin de toezichthouders van verschillende landen hun werk coördineren onder leiding van de *home* toezichthouder. DNB is verantwoordelijk voor de *colleges* voor ING, Aegon en Rabobank en neemt deel in *colleges* voor onder andere Royal Bank of Scotland en Credit Agricole.

Per 1 november 2009 moeten alle betaaldienstverleners, zoals creditcardmaatschappijen, over een vergunning beschikken volgens de nieuwe Richtlijn Betaaldiensten. Het beoordelen van de vergunningaanvragen wordt een nieuwe taak voor DNB.

Betalingsverkeer: inspelen op nieuwe kansen

In het Europese betalingsverkeer wil DNB blijven inspelen op nieuwe kansen en haar huidige voortrekkersrol behouden. Samen met de Nationale Bank van België werkt DNB aan de bouw van een nieuw onderpandsysteem CCBM2 en het chartale procesbeheersingssysteem CASHSSP. Door de kredietcrisis is het belang van onderpand- en liquiditeitsbeheer toegenomen. DNB speelt hier op in, onder andere door het risicobeheer te versterken voor zowel onderpandtransacties als liquiditeitsarrangementen met andere landen.

DNB voorziet dat in 2010 een nieuwe chartale distributieovereenkomst van kracht zal worden, waardoor de circulatie van bankbiljetten in Nederland nog efficiënter zal worden en DNB minder biljetten zal hoeven te verwerken.

In Europees verband pleit DNB voor het gebruik van *fair trade* katoen in de productie van bankbiljetten. Streven voor de nieuwe serie eurobiljetten is dat deze voor minimaal 15% uit *fair trade* katoen zijn gemaakt.

DNB gaat komend jaar meer onderzoek doen naar de veiligheidsaspecten van (nieuwe) betaalvormen. Met dit onderzoek wil DNB bijdragen aan de bevordering van de veiligheid van het elektronische retail-betalingsverkeer.

Statistiek: veranderende informatiebehoefte

Mede door de kredietcrisis groeit en wijzigt de informatiebehoefte. Statistiek wordt in toenemende mate gemaakt voor macro-economische analyses en analyses op bedrijfsniveau. Interne en externe dataverzoeken nemen aanzienlijk toe in aantal en diversiteit. Beantwoording hiervan, inclusief de opbouw en het onderhoud van nieuwe datacollecties, vraagt extra inzet. De veranderende informatiebehoefte maken ook aanpassingen nodig in statistische processen en systemen.

DNB wil de samenwerking met het CBS verder uitbouwen. De met het CBS overeengekomen taakverdeling impliceert dat DNB zich concentreert op de collectie van data van de financiële sector en de compilatie van de betalingsbalans.

Totale begrote kosten

De totaal begrote kosten in 2010 bedragen EUR 317,4 miljoen. Het begrote kostenniveau in 2009 bedroeg EUR 233,7 miljoen. De kosten zijn dus met EUR +83,7 miljoen gestegen. Gecorrigeerd voor de mutatie van de pensioenlasten (EUR +54,2 miljoen) en eenmalig hogere productiekosten voor bankbiljetten (EUR +5,0 miljoen) nemen de reguliere bedrijfskosten met EUR +24,5 toe. Wanneer daarnaast een correctie voor het prijseffect (EUR +2,0 miljoen) wordt meegenomen, bedraagt de reële kostenstijging EUR +22,5 miljoen. Op hoofdlijnen is dit de resultante van:

- Maatregelen (waaronder extra inhuur) voor het beheersen van de crisis en het verbeteren van het toezicht (EUR +11,8 miljoen)
- De start van de afschrijvingen van de renovatie en nieuwbouwactiviteiten (EUR +6,0 miljoen)
- Inhuurkosten voor ICT-projecten van Betalingsverkeer, Statistiek en ondersteuning en stijging hard- en softwarekosten (EUR +5,8 miljoen)
- Een voorzichtiger inschatting van de activeerbare externe inhuur ten opzichte van vorig jaar (EUR +2,4 miljoen)
- Per saldo besparingen, mede als gevolg van reorganisaties binnen Informatiediensten en Facilitaire dienstverlening (EUR -3,5 miljoen)

Begrote toezichtkosten 2010

Als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) houdt DNB prudentieel toezicht op financiële instellingen. De toezichtbegroting 2010 bedraagt EUR 117,0

miljoen. Gecorrigeerd voor het pensioeneffect (voor toezicht EUR 24,6 miljoen) en het prijseffect (EUR 0,9 miljoen) valt de begroting 2010 in reële termen hoger uit dan de begroting 2009 (EUR +5,2 miljoen). Dit wordt met name veroorzaakt door de maatregelen ten behoeve van de beheersing van de crisis en de verbetering van het toezicht (EUR +11,8 miljoen), waar tegenover besparingen uit reorganisaties en kostenreducties (EUR -6,6 miljoen) staan.

Ontwikkeling kosten DNB 2003-2010

De laatste jaren werkt DNB intensief aan een grotere beheersbaarheid van kosten en bedrijfsvoering en een structurele verlaging van ondersteunende kosten (onder andere door procesoptimalisatie). Daarnaast wordt ingezet op een voortdurende verbetering van de verhouding tussen de kosten van de primaire taken en de kosten van de ondersteuning.

Het totale gebudgetteerde kostenniveau van DNB is in voorgaande jaren gedaald van afgerond EUR 308,1 miljoen in 2003 naar EUR 233,7 miljoen in 2009. Echter, zoals hierboven toegelicht, stijgen de totale kosten in de begroting 2010 tot een totaal van EUR 317,4 miljoen, met name als gevolg van een aanpassing in de pensioenlastensystematiek van DNB vanaf 2010 (autonoom effect: EUR 54,2 miljoen) en uitbreidingen als gevolg van de kredietcrisis.

Specifiek voor toezicht geldt dat, in verband met de herijking van haar Visie op toezicht, op dit moment nog moeilijk te bepalen is welke structurele implicaties de crisis voor de organisatie en capaciteit van DNB zal hebben. Hiermee is in de verwachte kostenontwikkeling dan ook nog geen rekening gehouden.

Nadere detaillering is opgenomen in paragraaf 2.4.2 (DNB-niveau) en paragraaf 6.2 (toezicht-niveau).

2 DNB-BREED OVERZICHT

DNB waakt over de financiële stabiliteit in Nederland en draagt daarmee bij aan een gezonde economie en de welvaart van ons land. De financiële stabiliteitstaak is de grote gemene deler van ons werk als toezichthouder en centrale bank. Pijlers voor financiële stabiliteit zijn monetaire stabiliteit, een evenwichtig financieel-economisch beleid, een veilig en efficiënt betalingsverkeer en solide en integere ondernemingen. Dit zijn de maatschappelijke effecten die DNB in haar taakuitvoering voor ogen staan.

2.1 Doelstellingen

De beoogde maatschappelijke effecten vinden hun weerslag in doelstellingen op de volgende gebieden: (1) financiële stabiliteit, (2) monetaire stabiliteit, (3) evenwichtig financieel-economisch beleid, (4) betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer en (5) solide en integere ondernemingen door toezicht. Daarnaast is (6) de goede uitvoering van de aan onze organisatie toevertrouwde statistiektaak een doelstelling. Het realiseren van deze doelstellingen vraagt

om een stevige ‘fundering’ die in een aantal intern gerichte doelstellingen is weergegeven: (7) tijdige en gefundeerde inzichten, (8) talentvolle en betrokken medewerkers en een slagvaardige cultuur, (9) een effectieve, efficiënte en integere organisatie en (10) effectieve beïnvloedingsmogelijkheden. De onderstaande tabel biedt een overzicht van de belangrijkste (operationele) doelstellingen. Deze doelstellingen zijn nader uitgewerkt en toegelicht in de hoofdstukken 3 t/m 8.

2.2 Beheersing van risico's

DNB onderkent risico's die het behalen van de in tabel 2.1.2 genoemde doelen in de weg kunnen staan. In tabel 2.2 zijn de belangrijkste risico's weergegeven.

Tabel 2.1.1 Maatschappelijke effecten

Maatschappelijke effecten	Indicator / streefwaarde
1. Financiële stabiliteit	Het financiële systeem is in staat financiële middelen efficiënt te alloceren, schokken goed op te vangen en intern geen spanning op te bouwen.
2. Monetaire stabiliteit	Een prijsstijging van minder dan, maar wel dichtbij twee procent in het eurogebied op middellange termijn
3. Evenwichtig financieel-economisch beleid	Positieve beoordeling door stakeholders van DNB-inbreng op basis van kwalitatieve indicatoren
4. Betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer	4a. Verdere vergroting van de efficiency van de bankbiljettenomloop in Nederland 4b. De betaal- en effectenafwikkelingsystemen voldoen aan (inter)nationale normen
5. Solide en integere financiële ondernemingen	5a. Minstens 70 procent van het publiek heeft ‘veel’ of ‘tamelijk veel’ vertrouwen in de ondernemingen 5b. Banken, verzekeraars en pensioenfondsen voldoen aan de minimum solvabiliteitsvereisten

Tabel 2.1.2 Belangrijkste DNB-brede doelstellingen

Doelstelling	(Sub)doelstelling 2010	Hfdst
1. Financiële stabiliteit	1a. Tijdig signaleren nieuwe risico's en - zonodig - treffen van concrete maatregelen.	3
	1b. Actief bijdragen aan (inter)nationale beleidsvorming, mede voor crisis-instrumentarium.	3
	1c. Overdracht DNB-expertise aan andere NCB's middels technische assistentie.	3
2. Monetaire stabiliteit	2a. Uitvoeren monetaire taken, specifieke aandacht voor interactie financieel stelsel en reële economie.	4
	2b. Voeren van modern balansbeheer en verdere ontwikkeling risicoraamwerk.	4
	2c. Goed uitvoeren van monetaire operaties en reservebeheer taken.	4
	2d. Sterke positie van DNB in het Europese stelsel van centrale banken.	4
3. Evenwichtig financieel-economisch beleid	3. Goed uitvoeren van onderzoek en implementeren van aanbevelingen van de visitatiecommissie.	4
4. Betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer	4a. Een uitstekende uitvoering van de eigen chartale en girale taken.	5
	4b. Bijdragen aan een maatschappelijk optimale betaalketen.	5
	4c. Behouden van een voortrekkersrol in het Europese betalingsverkeer.	5
5. Solide en integere ondernemingen	5a. Goed uitvoeren van het toezicht.	6
	5b. Proactief inspelen op externe ontwikkelingen.	6
	5c. Continu verbeteren van het toezicht.	6
6. Goede uitvoering van statistiektaak	6a. Lessen uit de crisis: aanpassen statistische processen en systemen aan gewijzigde informatiebehoeften.	7
	6b. Het statistiekproductieproces flexibeler en minder complex maken.	7
	6c. Aanpassen aan gewijzigde wet- en regelgeving.	7
7. Tijdige en gefundeerde inzichten	7. Verder ontwikkelen en onderhouden van het econometrische instrumentarium, m.n. ook t.b.v. een betere onderbouwing van de macro-prudentiële analyse.	4
8. Talentvolle en betrokken medewerkers en een slagvaardige cultuur	8. Een goede en interessante werkgever zijn en blijven.	8
9. Effectieve, efficiënte en integere organisatie	9a. Een effectieve uitvoering van ondersteunende activiteiten, teneinde kosten te beheersen.	8
	9b. Een representatief niveau van integriteit en compliance.	8
	9c. De inzet op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen een extra impuls geven.	8
	9d. Open en transparant communiceren over werkzaamheden.	8
	9e. Verder professionaliseren van informatiemanagement en informatievoorziening.	8
10. Effectieve beïnvloedingsmogelijkheden	10. Onderbouwen van positie DNB/Nederland in internationale fora door scenario-analyses.	3

Tabel 2.2 Belangrijkste DNB-brede risico's

Risico's 2010	Beheersmaatregelen 2010
<p>1. Voortduren of verheviging van de kredietcrisis, met negatieve invloed op het financiële stelsel en de conjunctuur binnen Nederland.</p>	<p>1a. Werkzaamheden van DNB zijn gericht op het beheersen van de gevolgen van de kredietcrisis. Een effectieve en efficiënte uitvoering van deze werkzaamheden blijft een belangrijk uitgangspunt.</p> <p>1b. DNB zet zich in om het relevante wettelijke instrumentarium te optimaliseren.</p> <p>1c. Lessen uit de crisis worden vertaald in te implementeren maatregelen.</p> <p>1d. DNB herijkt de huidige Visie op toezicht.</p> <p>1e. DNB zet zich actief in om de internationale samenwerking binnen het financiële stelsel te verbeteren.</p>
<p>2. Veranderende internationale verhoudingen verslechteren de positie van Nederland binnen het economisch-financiële bestel, als gevolg waarvan de invloed van DNB binnen internationale gremia afneemt.</p>	<p>2a. DNB blijft actief participeren in internationale overlegfora.</p> <p>2b. DNB positioneert zich binnen internationale gremia op basis van kennis en kunde en tracht hiermee excellente toegevoegde waarde te leveren.</p> <p>2c. DNB streeft naar een actieve rol in het nieuwe, gespecialiseerde Europese landschap van centrale banktalen.</p>
<p>3. Hoewel dreigende aansprakelijkstellingen geen leidraad zijn voor het handelen van DNB, kan de toenemende cultuur van aansprakelijkstelling binnen de (Nederlandse) maatschappij belemmerend werken voor het functioneren van DNB.</p>	<p>3a. Voorop staat dat DNB zijn werkzaamheden goed en zorgvuldig blijft uitvoeren.</p> <p>3b. DNB communiceert open en transparant over haar werkzaamheden.</p> <p>3c. DNB tracht aan te sturen op beperking van de mogelijkheden van aansprakelijkstelling m.b.t. de toezichthouder.</p>
<p>4. Toename van berichtgeving over toezichthouders/centrale banken/kredietcrisis, waardoor vertrouwen van het publiek in DNB geschaad wordt.</p>	<p>4a. DNB communiceert open en transparant over haar werkzaamheden en tracht volledig uit te leggen wat haar verantwoordelijkheden én beperkingen zijn.</p> <p>4b. Het bereik en de impact van boodschappen wordt verder vergroot door proactief en op eigentijdse wijze te communiceren.</p> <p>4c. DNB onderkent het belang van goede banden en korte lijnen met de politiek en besteedt bewust aandacht aan relaties met de politiek.</p>
<p>5. Er wordt onvoldoende 'doorgepak' bij het herzien en de implementatie van de (internationale) toezichtreggeving.</p>	<p>5a. DNB maakt zich in internationale overlegfora voortdurend sterk voor het adresseren van belangrijke issues en komt waar mogelijk zelf met beleidsvoorstellen.</p> <p>5b. DNB werkt samen met de relevante ministeries om te komen tot een nieuw toezichtinstrumentarium.</p>

2.3 Personele inzet

De totale formatie van de organisatie is begroot op afgerond 1.572 fte voor 2010. In vergelijking met 2009 is de formatie per saldo toegenomen met 16 fte. Vanaf 2003 (het jaar voor de fusie tussen DNB en de Pensioen- en verzekeringskamer) is de formatie per saldo afgenomen met 433 fte (zie tabel 2.3.1).

De ontwikkeling van de formatie van 2003-2010 is als volgt:

Tabel 2.3.1 Ontwikkeling formatie 2003-2010

Fte	
Formatie	
2003	2.005,0
2004	1.946,0
2005	1.775,0
2006	1.715,8
2007	1.652,0
2008	1.586,0
2009	1.555,9
2010	1.571,6

De formatie stijgt in 2010 ten opzichte van 2009 per saldo met 16 fte. Deze stijging wordt veroorzaakt door uitbreidingen van 53 fte, welke deels worden gecompenseerd door reducties van in totaal 37 fte. De belangrijkste mutaties zijn:

- Uitbreiding directe toezichtcapaciteit met per saldo 17 fte, als gevolg van de financiële crisis en nieuwe taken en anderzijds als gevolg van versterking huidige toezichttaken
- Uitbreiding capaciteit (inclusief bijbehorende projectcapaciteit ICT-ondersteuning) voor de ontwikkeling van een statistiek-applicatie, een applicatie ten behoeve van het reservebeheer van DNB en een systeem ten behoeve van het onderpandbeheer van het Eurosysteem (10 fte)
- Uitbreiden van de financiële stabiliteitstaak (9 fte)

- Versterking van de capaciteit voor uitvoering van de algemene statistiekfunctie (5 fte)
- Daling als gevolg van de reorganisatie binnen Informatiediensten (documentaire informatievoorziening, 14 fte)
- Daling (laatste compartiment van besparingen) als gevolg van de meerjarige reorganisatie binnen Facilitaire diensten (met als doelstelling meer werken conform regie-model, professionalisering van de ondersteuning, 14 fte)
- Overige mutaties leiden tot een stijging van 3 fte

Tabel 1 in bijlage 4 geeft de verdeling tussen kernactiviteiten (primaire activiteiten) en ondersteunende activiteiten. De hoofdtaken en de bijbehorende specifieke activiteiten (waaronder de ondersteunende activiteiten ten behoeve van de hoofdtaken) worden nader beschreven in de hoofdstukken 3 t/m 8.

Tabel 2.3.2 geeft de totale personele inzet per hoofdtak weer, waar in de hoofdstukken 3 t/m 7 nader op wordt ingegaan. Ter informatie is ook de personeelscapaciteit voor 2008 en 2009 opgenomen.

2.4 Begrote kosten

In paragraaf 2.4.1 zijn de belangrijkste verschillen tussen begroting 2009 en 2010 opgenomen. Daarna volgt in paragraaf 2.4.2 een toelichting op de meerjarige kostenontwikkeling. Ten slotte worden in paragraaf 2.4.3 de integrale kosten 2010 per hoofdtak weergegeven. Een detailoverzicht hiervan is opgenomen in bijlage 4 (tabel 2). Een onderdeel van de integrale kosten per hoofdtak betreft de kosten van ondersteuning. Hierbij worden alle kosten die niet direct betrekking hebben op de uitvoering van de primaire activiteiten als ondersteunend aangemerkt. Deze kosten worden toegelicht in hoofdstuk 8.

Tabel 2.3.2 Ontwikkeling personele inzet per hoofdtak

Fte						
	Financiële stabiliteit	Monetaire taken	Betalingsverkeer	Statistieken	Toezicht	Totaal
2008 ¹	49,7	274,9 ²	447,5	139,1	674,8	1.586,0
2009	53,0	280,4	424,9	142,4	655,2	1.555,9
2010	60,0	291,2	418,8	156,5	645,2	1.571,6

¹ Als gevolg van de invoering van een verbeterde kostentoerekeningsmethodiek kunnen vanaf 2008 de ondersteunende fte worden toegerekend aan de primaire taken.

² Inclusief 9,5 fte Ekv (Export Kredietverzekering). DNB voert deze taak sinds april 2008 niet meer uit.

Tabel 2.4.1.1 Kosten, opbrengsten en investeringen

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil	Realisatie 2008
Reguliere bedrijfskosten				
Personeelskosten	151,2	147,4	3,8	141,1
Andere beheerskosten	74,2	59,6	14,6	66,5
Afschrijving op vaste activa	30,0	25,6	4,4	22,3
Overige bedrijfsopbrengsten	-1,5	-1,5	0,0	-1,6
Activering eigen personeel	-2,1	-3,7	1,6	-1,7
Totaal reguliere bedrijfskosten	252,0	227,4	24,5	226,6
Overige bedrijfskosten				
Productiekosten bankbiljetten	24,8	19,8	5,0	28,1
Pensioenlast ¹	40,6	-13,5	54,2	-15,5
Totaal kosten	317,4	233,7	83,7	239,2
Opbrengsten				
Heffingen sector en overheid	117,0	86,3	30,7	81,2
Provisies	3,1	5,1	-2,0	21,0
Totaal opbrengsten	120,2	91,4	28,7	111,0
Totaal investeringen	76,7	64,7	12,0	31,5

¹ Pensioenlast 2010: saldo van te betalen pensioenpremie en werknemersbijdrage. Pensioenlast 2009: saldo van pensioenlast conform RJ-271, toegerekende beleggingsopbrengsten en werknemersbijdrage.

2.4.1 Totaaloverzicht DNB-begroting 2010

In tabel 2.4.1.1 zijn per kostensoort de verschillen tussen begroting 2010 en begroting 2009 weergegeven. Daarnaast wordt ter vergelijking, de realisatie 2008 getoond.

De totale kosten stijgen met EUR +83,7 miljoen ten opzichte van 2009. Wanneer de productiekosten bankbiljetten en de pensioenlasten buiten beschouwing worden gelaten, nemen de reguliere bedrijfskosten met EUR +24,5 miljoen

toe. Hieronder volgt een korte toelichting op de ontwikkelingen per kostensoort.

Personeelskosten (excl. pensioenlasten)

De Personeelskosten in de begroting 2010 stijgen met EUR +3,8 miljoen ten opzichte van begroting 2009 (zie tabel 2.4.1.2).

Deze stijging van EUR +3,8 miljoen wordt met name veroorzaakt door:

- CAO-gerelateerde loonkostenstijging en ove-

Tabel 2.4.1.2 Personeelskosten (excl. pensioenlasten)

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil	Realisatie 2008
Lonen en overige salariële kosten	122,0	117,2	4,8	110,3
Sociale lasten	11,5	11,4	0,1	10,5
Kosten eigen personeel	17,8	18,9	-1,1	20,3
Totaal personeelskosten	151,2	147,4	3,8	141,1

- rige stijging loonkosten (EUR +1,4 miljoen)
- Netto-formatie uitbreiding (EUR +3,3 miljoen)
- Reorganisatievoorziening in begroting 2009 (EUR -2,6 miljoen)
- Overige kosten eigen personeel (EUR +1,5 miljoen)

Voor de begroting 2010 is uitgegaan van een salarisstijging van 1% ten opzichte van de begroting 2009. De huidige CAO loopt tot 1 april 2009 en de onderhandelingen zijn, als gevolg van de kredietcrisis, vertraagd. De exacte gevolgen van nieuwe collectieve arbeidsvoorwaarden zijn op het moment van het opstellen van de begroting nog niet bekend.

De totale formatie-uitbreiding van per saldo 16 fte leidt tot een kostenstijging van EUR +3,3 miljoen. Zoals reeds toegelicht in paragraaf 2.3.1, bestaat deze uitbreiding uit een intensivering van 53 fte en een reductie van 37 fte. Waar de uitbreiding aan de primaire kant vooral beleidsmedewerkers betreft, gaat het in het geval van de reductie bij ondersteuning vooral om uitvoerend personeel.

In begroting 2009 was voor de reorganisatie van de afdeling Informatiediensten een voorziening van EUR 2,6 miljoen opgenomen (onder Kosten eigen personeel). Voor 2010 worden geen nieuwe grote reorganisaties voorzien en is dus geen voorziening opgenomen.

De Kosten eigen personeel stijgen EUR +1,5 miljoen, hoofdzakelijk als gevolg van de uitbreiding van formatie en de sluiting van locatie Apeldoorn. Dit laatste betreft de compensatie van kosten die medewerkers maken als gevolg van de sluiting van kantoor Apeldoorn en zijn van tijdelijke aard.

In totaal leidt dit voor de Kosten eigen personeel tot een daling van EUR -1,1 miljoen.

Andere beheerskosten

De Andere beheerskosten zijn in begroting 2010 EUR +14,6 miljoen hoger dan in begroting 2009 (zie tabel 2.4.1.3).

De kosten voor Inhuurkrachten en uitbesteed werk stijgen in 2010 met EUR +6,7 miljoen, waarvan EUR +2,0 miljoen voor inhuur bij toezicht. Daarnaast wordt voor ICT-projecten bij betalingsverkeer, statistiek en ondersteuning EUR +2,3 miljoen extra ingehuurd. De resterende stijging wordt veroorzaakt door een voorzigtiger inschatting van de activeerbare externe inhuur ten opzichte van vorig jaar (effect EUR +2,4 miljoen).

De stijging van de Inventaris- en Softwarekosten wordt veroorzaakt door een toename van de kosten voor ICT-onderhoudscontracten voor hard- en software met EUR +3,5 miljoen, het restant betreft EUR -0,3 miljoen overige effecten.

De kredietcrisis leidt daarnaast tot hogere Algemene kosten, dit betreft met name meer juridische werkzaamheden (EUR +4,0 miljoen) in zowel de voorbereiding van toezichtmaatregelen als de behandeling van reacties daarop.

Afschrijvingskosten

De nieuwe afschrijvingen op de renovatie en nieuwbouw van de hoofdbank in Amsterdam bedragen EUR +6,0 miljoen. Hiervan valt EUR +4,0 miljoen onder Gebouwen en installaties en EUR +2,0 miljoen onder Inventarissen. Daarnaast muteert de post Inventarissen enerzijds vanwege hogere afschrijvingen op nieuw meubilair (EUR +0,3 miljoen) en de aanpassing van de chartale machines (netto-effect EUR +0,3 miljoen), anderzijds door afnemende afschrijvingen op hard- en software (EUR -2,1 miljoen).

Tabel 2.4.1.3 Andere beheerskosten

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil	Realisatie 2008
Inhuurkrachten en uitbesteed werk	17,1	10,4	6,7	19,6
Reis- en verblijfkosten	5,6	5,2	0,4	4,8
Huisvestingskosten	8,2	8,6	-0,4	8,7
Inventariskosten	5,4	4,1	1,3	3,2
Softwarekosten	11,1	9,2	1,9	8,7
Kantoorkosten	12,0	11,7	0,3	13,1
Algemene kosten	15,0	10,6	4,4	8,4
Totaal andere beheerskosten	74,2	59,6	14,6	66,5

Tabel 2.4.1.4 Afschrijvingen

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil	Realisatie 2008
Gebouwen en installaties	12,2	8,2	4,0	8,4
Inventarissen	17,8	17,3	0,5	13,8
Totaal afschrijvingen	30,0	25,6	4,4	22,3

Per saldo stijgt de post Inventarissen met EUR +0,5 miljoen.

Activering eigen personeel

De activering van eigen personeel in het kader van zelfontwikkelde software is lager dan in 2009 als gevolg van een voorzichtiger inschatting in 2010 (EUR -1,6 miljoen).

Productiekosten bankbiljetten

De Productiekosten bankbiljetten stijgen ten opzichte van de begroting 2009 vanwege een hogere bankbiljettenproductie in 2010.

Pensioenlasten

De pensioenlasten in 2010 worden geraamd op EUR 40,6 miljoen. Dit is een stijging van EUR 54,2 miljoen ten opzichte van de begroting 2009 (de pensioenlasten waren vorig jaar negatief). In de begroting 2009 zijn de pensioenlasten, conform RJ271, gebaseerd op een actuariële berekening. Als gevolg van een wijziging in de verslaggevingsregels wordt de berekening van de pensioenlasten in 2010 gebaseerd op de betaalde premies. Deze methodiek sluit beter aan bij de opzet van het Nederlandse pensioenstelsel. Daarnaast verwacht DNB hierdoor een stabielere ontwikkeling van de toekomstige pensioenlasten.

Als gevolg van deze nieuwe berekeningswijze zijn de pensioenlasten in 2010 beduidend hoger dan de laatste jaren gebruikelijk was (volgens de oude verslaggevingsregels was, als gevolg van hoge markttrentes, sprake van zeer lage en soms

zelfs negatieve pensioenlasten).

De eigen bijdrage voor werknemers neemt in 2010 met EUR +0,9 miljoen toe tot EUR 4,4 miljoen. De eigen bijdrage heeft daarmee het maximum (5%) uit de CAO bereikt.

Investeringsen

In de investeringen is een bedrag van EUR 35,3 miljoen opgenomen in verband met de nieuwbouw/renovatie van de hoofdbank in Amsterdam. Oplevering van de laatste deelprojecten is voor medio 2010 voorzien.

De investeringen in inventarissen dalen met EUR -0,7 miljoen, hoofdzakelijk vanwege het afronden van de aanpassing van de bankbiljet-sorteermachines.

2.4.2 Meerjarige kostenontwikkeling

DNB streeft naar een grote beheersbaarheid van kosten en bedrijfsvoering, een continue verbetering van de verhouding van primaire en ondersteunende kosten (zie toelichting hoofdstuk 8) en een structurele verlaging van kosten van ondersteunende activiteiten.

Met betrekking tot de toezichttaak is DNB door de minister van Financiën gevraagd in een periode van vier jaar de totale toezichtkosten voor overheid en sector met 8% te verlagen (basis is begroting 2007). Met de begroting 2010 is deze bezuinigingstaakstelling volledig ingevuld (zie hoofdstuk 6).

Tabel 2.4.1.5 Investeringsen

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil	Realisatie 2008
Gebouwen en installaties	38,4	25,7	12,7	22,0
Inventarissen	38,3	39,0	-0,7	9,5
Totaal investeringen	76,7	64,7	12,0	31,5

Tabel 2.4.2 Raming bedrijfskosten DNB 2011 t/m 2015

EUR miljoen

Onderdeel	2011	2012	2013	2014	2015
Raming jaar-1	317,4	321,1	329,0	334,8	338,4
Centrale banktaken	-1,6	1,4	-0,9	-1,0	-1,1
Toezicht	-0,3	-0,7	0,0	-0,4	-0,1
Ondersteuning	0,0	1,4	1,1	-0,2	-3,4
Huisvesting	0,1	0,3	0,0	-0,5	-0,5
Cao en inflatie	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8
Raming jaar	321,1	329,0	334,8	338,4	339,1

In tabel 2.4.2 is de voorziene kostenontwikkeling in de periode 2011 t/m 2015 weergegeven (gebaseerd op de begroting 2010).

Bovenstaande tabel laat zien dat voor de jaren na 2010 een gematigde toename van de kosten wordt verwacht, met name veroorzaakt door inflatie en CAO-verwachtingen.

Voor de centrale banktaken is de kostenstijging in 2012 te verklaren door de oplevering van CCBM2, het samen met de Nationale Bank van België te ontwikkelen onderpandbeheersysteem. De daling vanaf 2012 wordt veroorzaakt door een daling van de afschrijvingskosten van eerdere investeringen (in het bijzonder betalingsverkeer).

De meerjarige toezichtkosten tonen een lichte daling. Dit komt voornamelijk omdat tijdelijke intensiveringen vanuit 2010 in verband met de financiële crisis worden beëindigd, waarbij nog géén rekening is gehouden met de structurele (formatieve) effecten zoals die uit de herijking

van de Visie op toezicht kunnen blijken (zie voor verdere toelichting paragraaf 6.1).

Binnen ondersteuning worden de kostenstijgingen in 2012 en 2013 met name veroorzaakt door hogere afschrijvingslasten en onderhoudskosten van automatiseringstrajecten.

2.4.3 Kosten en personele inzet per hoofdtaak

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale integrale kosten voor de verschillende hoofdtaken van DNB. De kosten per hoofdtaak in tabel 2.4.3 zijn gebaseerd op een bottom-up berekening van de begrote activiteiten, de daarbij behorende kosten en de toerekening van deze kosten aan de hoofdtaken. Tevens wordt steeds aangegeven hoeveel primaire fte voor een betreffende hoofdtaak worden ingezet.

In de hoofdstukken 3 t/m 7 worden de kosten per hoofdtaak verder uitgewerkt. Bovendien is in tabel 2 in bijlage 4 een nadere detaillering van de kosten per hoofdtaak opgenomen.

Tabel 2.4.3 Begroting per hoofdtaak

EUR miljoen

	Primaire activiteiten fte	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Financiële stabiliteit	44,3	11,5	7,3	4,2	11,6
Monetaire taken	182,8	57,4	40,5	16,9	39,0
Betalingsverkeer	272,7	102,6	81,4	21,2	91,2
Statistieken	88,1	28,9	18,2	10,8	16,0
Toezicht	468,9	117,0	86,3	30,7	81,2
Ekv	-	-	-	-	0,3
Totaal	1.056,9	317,4	233,7	83,7	239,2

3 FINANCIËLE STABILITEIT: EUR 11,5 MILJOEN

DNB spant zich in voor financiële stabiliteit. Stabiliteit houdt in dat het financiële stelsel een efficiënte allocatie van middelen bevordert en (externe) schokken kan opvangen zonder dat deze de financiële markten, ondernemingen of de reële economie ernstig ontwrichten. Vanwege de kredietcrisis en de recessie intensiveert DNB haar financiële stabiliteitstaak. Ook zal DNB zich bezinnen op de fundamentele veranderingen in het internationale financiële stelsel. Hierbij zal DNB de voordelen van de combinatie van haar centrale banktaken en haar prudentiële toezichttaken zoveel mogelijk benutten.

3.1 Doelstellingen

Tabel 3.1.1. biedt belangrijke doelstellingen voor 'Financiële stabiliteit' voor 2010.

a) Tijdig signaleren nieuwe risico's en treffen van concrete maatregelen

DNB waakt over de financiële stabiliteit en het weerstandsvermogen van de ondernemingen in Nederland en wil de belangrijkste risico's signaleren en waar mogelijk beheersen. Hiertoe analyseert zij de ontwikkelingen (in de macro-economie, de financiële markten, de infrastructuur en bij financiële ondernemingen) en de consequenties hiervan voor de financiële stabiliteit. DNB zal deze monitoring uitbreiden om te komen tot een integrale visie op financiële stabiliteit. Ook zal DNB de consequenties van nieuwe regelgeving en van institutionele veranderingen voor de financiële stabiliteit analyseren. Tegelijkertijd is een zoektocht naar nieuwe, eigen instrumenten voor het macro-prudentiële toezicht gestart. Als de analyses wijzen op (potentiële) gevaren of problemen, zal DNB, waar nodig, concrete maatregelen treffen of initiatieven nemen in het (inter)nationale overleg. Verder wil DNB bijdragen aan de bewustwording over finan-

ciële stabiliteitsrisico's en eventueel gedragsaanpassingen bij externe partijen bevorderen. Zij doet dit door publicaties, beleidsmaatregelen en in het toezicht op en de dialoog met de financiële ondernemingen. Hiertoe publiceert DNB elk halfjaar het Overzicht Financiële Stabiliteit (ofs, zie www.dnb.nl).

b) Actief bijdragen aan (inter)nationale beleidsvorming, mede voor crisisinstrumentarium

De gecombineerde rol van DNB als centrale bank (met taken op het gebied van monetair beleid, financiële markten, betalingsverkeer en statistische rapportages) en toezichthouder (voor banken, verzekeraars, pensioenfondsen en andere financiële ondernemingen) heeft grote voordelen. Dit gaat op voor normale tijden, maar eens te meer ten tijde van crisis. De combinatie van taken biedt een beter zicht op de verschillende onderdelen van het financiële stelsel dat continu verandert, verder internationaliseert en complexer wordt. DNB wil deze voordelen van haar geïntegreerde organisatie structureel benutten en uitdragen in haar financiële stabiliteitsanalyse, in haar beleid en in de internationale overlegorganen waarin Nederland deelneemt, zoals het IMF, BIS, ESCB en FSB.

c) Onderbouwen van positie DNB/Nederland in internationale fora

Eén van de lessen uit de kredietcrisis is dat het macro-prudentiële toezicht intensiever moet zijn en beter vervlochten met het micro-prudentiële toezicht. Leidraad hier zijn de aanbevelingen van internationale fora, zoals de G20, de Financial Stability Board (FSB) en de

Tabel 3.1.1 Financiële stabiliteit

Doelstellingen 2010

- a) Tijdig signaleren nieuwe risico's en treffen van concrete maatregelen.
- b) Actief bijdragen aan (inter)nationale beleidsvorming, mede voor crisisinstrumentarium.
- c) Onderbouwen van positie DNB/Nederland in internationale fora.
- d) Overdracht DNB-expertise aan andere NCB's middels technische assistentie.

Larosière-groep, waaronder de aanbeveling tot de oprichting van een *European Systemic Risk Board* (ESRB). Inzet van DNB is inhoudelijke verdieping van de macro-prudentiële analyse en uitbreiding van de samenwerking tussen de verschillende divisies en expertises. Een concreet voorbeeld is de toepassing van stresstests die zicht bieden op de stabiliteit van instellingen –dan wel het stelsel als geheel– onder extreme omstandigheden.

Door de opkomst van grote economieën als China, India en Brazilië is de internationale financiële architectuur en daarmee de rol en invloed van Nederland aan het veranderen. Met het oog daarop zal DNB in 2010 een aantal scenario's uitwerken en zich beraden op de Nederlandse opstelling in internationale fora, de samenwerking met andere autoriteiten en de inzet van de technische assistentie. In ieder geval wil DNB een actieve rol vervullen in de vormgeving van het macro-prudentiële toezicht op Europees en mondiaal niveau.

d) Overdracht DNB-expertise aan andere NCB's middels technische assistentie

Om de financiële stabiliteit in andere landen te bevorderen, draagt DNB haar expertise over aan buitenlandse centrale banken via bi- of multilaterale technische samenwerking. De doelgroep omvat de twaalf landen uit de Nederlandse kiesgroep bij het IMF en de vier landen waarmee Nederland bijzondere (historische) banden heeft. Overigens kan DNB ook op ad hoc basis samenwerken met centrale banken van buiten deze groep. In 2010 zal DNB haar beschikbare capaciteit voor technische assistentie wederom gericht aanwenden.

3.2 Begrote kosten

De begroting 2010 voor Financiële stabiliteit bedraagt EUR 11,5 miljoen. Naast inflatie en een pensioenlasten-effect (samen EUR +2,0 miljoen) leiden de ambities m.b.t. het uitbreiden van de financiële stabiliteitstaak tot EUR +2,2 miljoen hogere kosten in 2010. Deze kostenstijging wordt veroorzaakt door een hogere formatie. De personele inzet voor primaire activiteiten bedraagt in 2010 44,3 fte, ten opzichte van 35,3 fte in 2009.

Tabel 3.2.1 Begroting Financiële stabiliteit

EUR miljoen

	Primaire activiteiten fte	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Financiële stabiliteit	44,3	11,5	7,3	4,2	11,6
Totaal	44,3	11,5	7,3	4,2	11,6

4 MONETAIRE TAKEN: EUR 57,4 MILJOEN

Monetaire stabiliteit en economisch advies zijn twee nauw met elkaar vervlochten kerntaken van de Nederlandsche Bank. Deze taken omvatten meerdere activiteiten: voorbereiding en uitvoering van het monetaire beleid, economisch advies, onderzoek, beheer van de officiële reserves en valutamarktoperaties. De monetaire taak en het reservebeheer zijn DNB wettelijk opgedragen (Bankwet 1998).

4.1 Doelstellingen

In onderstaande tabel zijn belangrijke doelstellingen voor 2010 opgenomen (tabel 4.1.1).

Tabel 4.1.1 Monetaire taken

Doelstellingen 2010
a) Uitvoeren monetaire taken, specifieke aandacht voor interactie financieel stelsel en reële economie.
b) Verder ontwikkelen en onderhouden van het econometrische instrumentarium, m.n. ook t.b.v. een betere onderbouwing van de macro-prudentiële analyse.
c) Goed uitvoeren van onderzoek en implementeren van aanbevelingen van de visitatiecommissie.
d) Goed uitvoeren van monetaire operaties en reservebeheer taken.
e) Voeren van modern balansbeheer en verdere ontwikkeling risicoraamwerk.
f) Handhaven van de positie van DNB in het Europese stelsel van centrale banken.

a) Uitvoeren monetaire taken, specifieke aandacht voor interactie financieel stelsel en reële economie

Samen met andere Europese centrale banken streeft DNB naar prijsstabiliteit in het eurogebied. Doel van het monetaire beleid is een inflatie van dichtbij maar net onder de twee procent op de middellange termijn. De Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) vergadert elke twee weken en neemt eens per maand een besluit over de rente. DNB draagt bij aan de voorbereiding van het monetaire beleid door haar president, lid van de ECB-Raad, te voorzien van gefundeerde informatie en inzichten over economische en monetair-financiële ontwikkelingen. Ook

wordt door deelname in werkcómités binnen het Europese Stelsel van Centrale Banken (ESCB) bijgedragen aan de besluitvorming. Binnen diverse internationale gremia zoals het IMF, de OECD en de BIS gaat DNB de dialoog aan met beleidsmakers van buiten Europa. Belangrijke vragen voor de monetaire beleidsvoorbereiding, mede ingegeven door de kredietcrisis, zijn hoe monetair beleid rekening moet houden met ontwikkelingen in vermogensmarkten en –deels terugkijkend– wat de rol is van het monetaire beleid in het ontstaan, voorkomen en bestrijden van financiële onevenwichtigheden. Ook zal de aandacht uitgaan naar de gevolgen van de kredietcrisis voor het globaliseringsproces en de wisselwerking tussen het financiële stelsel en de reële economie.

Onze monetaire beleidstaak hangt nauw samen met de taak die wij vervullen als onafhankelijke economische adviseur. DNB brengt adviezen uit aan de SER, de REKI, een onderaad van de ministerraad en de CEC, de ambtelijke commissie die het kabinet van advies voorziet. Ook in de adviseursrol spelen de implicaties van de kredietcrisis een centrale rol. Daarbij zal de aandacht onder meer uitgaan naar de gevolgen voor de conjuncturele vooruitzichten, de woningmarkt, het pensioenstelsel, de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en het terugbrengen van de rol van de overheid in de financiële sector. Evenals voorgaande jaren maakt DNB macro-economische voorspellingen over de Nederlandse economie, welke eens per half jaar gepubliceerd worden. Deze projecties maken ook deel uit van de ECB-ramingen voor het eurogebied.

b) Verder ontwikkelen en onderhouden van het econometrische instrumentarium, m.n. ook ten behoeve van een betere onderbouwing van de macro-prudentiële analyse

In de onderzoeksomgeving van DNB zal in 2010 worden gewerkt aan de verdere uitbreiding van het econometrische instrumentarium met modellen gericht op de analyse van financiële stabiliteit, macro-economische besmetting, het gedrag van ondernemingen en *stress testing*.

c) Goed uitvoeren van onderzoek en implementeren van aanbevelingen van de visitatiecommissie

In het beleidsrelevante wetenschappelijke onderzoek zal een zekere accentverschuiving plaatsvinden die, behalve op de eerder genoemde verdere uitbreiding van het model-instrumentarium, gericht is op onderwerpen als (1) garanties, *moral hazard* en *adverse selection* in de financiële sector, (2) monetaire beleidsstrategie en preventie van financiële onevenwichtigheden, (3) consumentengedrag tijdens financiële onrust, en (4) voorspellen in tijden van financiële crises. Met de implementatie van de bevindingen van een externe visitatiecommissie, die de wetenschappelijke kwaliteit van het verrichte onderzoek en relevantie daarvan voor de centrale bank beoordeelt, zal in 2010 een begin worden gemaakt.

d) Goed uitvoeren van monetaire operaties en reservebeheer taken

De uitvoering van het monetaire beleid van de ECB is gedecentraliseerd. Belangrijke taken hierbij zijn de reguliere liquiditeitsverstrekking aan banken en de uitvoering van onconventionele monetaire beleidsmaatregelen. DNB beheert naast de nationale goud- en deviezenreserves ook een deel van de deviezenreserves van het Stelsel. Door haar monetaire operaties en beleggingen is DNB dagelijks actief op de financiële markten. De operationele kennis en *market intelligence* die hieruit voortvloeien, dienen mede als input voor de monetaire- en financiële stabiliteitsanalyse. DNB is daarnaast betrokken bij de uitvoering van IMF-steunprogramma's. Tegenover trekkingen onder deze programma's bouwt DNB vorderingen op het IMF op. Ter ondersteuning van de internationale financiële stabiliteit wordt op dit moment gesproken over een materiële uitbreiding van de financiële armslag van het IMF.

e) Voeren van modern balansbeheer en verdere ontwikkeling risicoraamwerk

DNB voert haar balansbeheer volgens moderne inzichten. De aan de beleggingen en valuta-reserves verbonden risico's worden daartoe door een uitgebreid stelsel van maatregelen beheerst. Inzet voor komend jaar is de getrokken lessen uit de kredietcrisis (verder) te ontwikkelen en te implementeren. Dit behelst onder meer de versterking van het integrale risicobeheer op balansniveau, waarbij de impact van de onconventionele monetaire beleidsmaatregelen en IMF-trekkingen wordt meegenomen. Hiertoe zal bovendien een kredietrisico- en ALM-model worden ontwikkeld.

f) Handhaven van de positie van DNB in het Europese stelsel van centrale banken

Naast deze veranderdoelstellingen staat de continue verbetering van business-processen centraal (*operational excellence*). Zo zijn betrouwbare en gebruiksvriendelijke ICT-systemen ter ondersteuning van het reservebeheer en het risicomanagement belangrijk om een voorhoederol te behouden op dit terrein. Ontwikkelingen op het gebied van (nieuwe) infrastructuur voor operaties op de financiële markten gaan sneller dan voorheen en spelen ook Stelselbreed. Samen met de ECB en vijf andere centrale banken van het Eurosysteem zet DNB zich bijvoorbeeld in voor de ontwikkeling van een gezamenlijk *Market Operations Platform* (MOP) ter vervanging van de huidige infrastructuur (per 2013).

Als service provider voor *European Reserve Management Services* (ERMS) vervult DNB een rol als intermediair en dienstverlener voor centrale banken van buiten het eurogebied. DNB biedt hen een palet van diensten in de sfeer van bewaarneming en betalingsverkeer

Tabel 4.2.1 Begroting Monetaire taken

EUR miljoen

	Primaire activiteiten fte	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Monetaire beleidsvoorbereiding en onderzoek	71,3	16,4	14,7	1,7	13,0
Uitvoering monetair beleid	102,3	37,7	25,8	11,8	26,0
RMS	9,2	3,3	-	3,3	-
Totaal	182,8	57,4	40,5	16,9	39,0

en diverse *front-office-diensten*. De vraag van centrale banken naar deze dienstverlening is toegenomen tijdens de kredietcrisis. Mede gezien de versterkte rol van de euro als reservevaluta wordt een verdere groei van deze ERMS-activiteiten voorzien voor de komende jaren. Binnen het Stelsel vervult de ECB een coördinerende rol in de uitbouw en harmonisatie van deze dienstverlening.

4.2 Begrote kosten

Voor 2010 is voor de activiteiten in het kader van Monetaire taken EUR 57,4 miljoen begroot. Naast inflatie en een autonoom pensioenlasten-effect van EUR +9,9 miljoen, zijn in 2010 ten opzichte van 2009 meerdere uitbreidingen van in totaal EUR +7,0 miljoen voorzien. Dit betreft onder meer noodzakelijke inspanningen om stelselbrede ontwikkelingen op het vlak van de Europese marktinfrastructuur te volgen en te implementeren (via het MOP en het project CCBM2). Ook de verbetering van de businessprocessen, waaronder de vervanging van een applicatie voor het reservebeheer van DNB, vraagt in 2010 om uitbreidingen. Verder wordt een slag gemaakt om de toegenomen vraag naar treasury-diensten te accommoderen en de positie van DNB als proactieve Eurostelsel Services Provider te versterken. De inzet op primaire activiteiten wordt geschat op 182,8 fte (2009: 174,6 fte).

5 BETALINGSVERKEER: EUR 102,6 MILJOEN

DNB zet zich in voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer – in Nederland en in Europa.

5.1 Doelstellingen

In onderstaande tabel zijn belangrijke doelstellingen voor 2010 opgenomen (tabel 5.1.1).

a) Een uitstekende uitvoering van de eigen chartale en girale taken

In de uitvoering van chartale en girale taken streeft DNB naar excellentie. Met een uitstekende taakuitvoering wint DNB het vertrouwen van collega-banken en van zakelijke klanten voor het afwickelen van effecten- en betaaltransacties én –*last but not least*– het vertrouwen van de gewone man en vrouw in de straat. Streven is de komende jaren een internationaal keurmerk voor de girale operaties te verwerven, bijvoorbeeld SAS 70, en meerdere certificaten te behalen voor de bankbiljettenverwerking, zoals een ISO-certificering, een Arbo-certificering, een milieucertificering. Ook wordt een risico-beheersplan voor de bankbiljettenverwerking uitgevoerd.

b) Bijdragen aan een maatschappelijk optimale betaalketen

In de totale betaalketen zijn vele partijen betrokken. Als één van de hoofdrolspelers wil DNB haar invloed gebruiken om de toegankelijkheid, betrouwbaarheid en veiligheid te bevorderen. DNB spant zich ervoor in en ziet erop toe (bijvoorbeeld in de vorm van oversight) dat partijen hun werk goed doen. Daarbij neemt de organisatie ook haar eigen rol onder de loep en is bereid die aan te passen als omstandigheden daar om vragen.

Zo heeft de reorganisatie van de bankbiljet-sensoring en -distributie, ingezet in 2003, ertoe geleid dat de commerciële banken zelf steeds meer taken uitvoeren en DNB is gaan toezien op de kwaliteit van dit werk. Ook in 2010 worden verdere stappen op dit terrein voorzien.

Hoog op de agenda staat de bevordering van de veiligheid van het elektronische retail-betalingsverkeer. DNB gaat komend jaar dan ook meer onderzoek doen naar de veiligheidsaspecten van (nieuwe) betaalvormen. Verder zet DNB zich in voor een snelle en soepele overgang naar SEPA, de *Single Euro Payments Area*. Met elke stap vooruit in dit gebied, komt iedere Europeaan weer wat nader tot de andere Europeaan – althans als het om geld gaat.

c) Behouden van een voortrekkersrol in het Europese betalingsverkeer

In het Europese betalingsverkeer wil DNB haar huidige voortrekkersrol behouden en blijven inspelen op nieuwe kansen. DNB voert meerdere operationele taken op Europees niveau uit, vaak in nauwe samenwerking met andere banken van het ESCB. Streven is om samen met de Nationale Bank van België het nieuwe onderpandsysteem CCBM2 op te leveren. CCBM2 biedt een gemeenschappelijk platform voor het beheer van onderpand dat ondernemingen aanhouden bij centrale banken van het Eurosysteem. Het platform moet leiden tot meer efficiëntie in het grensoverschrijdende gebruik van onderpand. Voor banken betekent CCBM2 lagere bewaarkosten en gelijke spelregels in het eurogebied. Eveneens samen met de Nationale Bank van België wil DNB verder bouwen aan het char-

Tabel 5.1.1 Betalingsverkeer

Doelstellingen 2010

a) Een uitstekende uitvoering van de eigen chartale en girale taken.

b) Bijdragen aan een maatschappelijk optimale betaalketen.

c) Behouden van een voortrekkersrol in het Europese betalingsverkeer.

tale procesbeheersingssysteem CashSSP. De intentie is om meerdere centrale banken te betrekken bij het CashSSP-samenwerkingsverband: dit zal de kostenefficiëntie binnen het Eurosysteem vergroten.

Als service provider voor ERMS vervult DNB een dienstverlenende rol voor centrale banken van landen buiten het eurogebied. Mede vanwege de toegenomen rol van de euro als reservevaluta wordt de komende jaren een verdere groei van de ERMS-activiteiten voorzien. Streven voor komend jaar is nieuwe klanten te winnen en de dienstverlening uit te breiden.

Om ook in de toekomst een voortrekkersrol te kunnen vervullen, wil DNB inspelen op kansen die zich voordoen en in het bijzonder door op het belangrijker geworden terrein van het onderpand- en liquiditeitsbeheer actief te zijn. Dit behelst onder meer het versterken van het risicobeheer bij onderpand en het afsluiten van liquiditeitsarrangementen met andere landen.

DNB is actief betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe serie bankbiljetten, waarbij zij onder meer wil promoten dat de biljetten voor minimaal 15% van *fair trade* katoen wordt gemaakt. DNB behoort met haar kennis van bankbiljetten tot de internationale voorhoede en gaat haar Cash Expertise Centrum verder uitbouwen. DNB blijft onderzoek doen (o.a. naar de verbetering van de circulatiebestendigheid van bankbiljetten), mede om actief te kunnen bijdragen aan beleidsdiscussies in Europees en internationaal verband.

veiligheidsvoorzieningen in de renovatie en nieuwbouwactiviteiten (EUR +2,3 miljoen) en de hogere productiekosten bankbiljetten (EUR +5,0 miljoen) vanwege een eenmalig hogere bankbiljettenproductie in 2010. Hiernaast is per saldo sprake van enkele kleine kostenstijgingen (+ EUR 0,8 miljoen). De inzet op primaire activiteiten wordt geschat op 272,7 fte en blijft daarmee ongeveer op het niveau van 2009 (274,4 fte).

Naar verwachting zal DNB in 2010 verdere stappen nemen met betrekking tot het vergroten van de efficiëntie van de bankbiljettenomloop in Nederland. Gezien het vroege stadium waarin deze plannen verkeren, zijn eventuele gevolgen hiervan nog niet in de begroting meegenomen.

5.2 Begrote kosten

De begroting 2010 voor Betalingsverkeer bedraagt EUR 102,6 miljoen. Naast inflatie en een autonoom pensioenlasten-effect (samen EUR 13,1 miljoen), zijn in 2010 ten opzichte van 2009 meerdere uitbreidingen van in totaal EUR +8,1 miljoen voorzien. De twee belangrijkste zijn de start van de afschrijvingen van de

Tabel 5.2.1 Begroting Betalingsverkeer

EUR miljoen

	Primaire activiteiten fte	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Betalingsverkeer Chartaal	199,8	80,8	64,7	16,1	72,2
Betalingsverkeer Giraal	60,7	19,1	14,0	5,1	15,7
Toezicht betalingsverkeersystemen	12,3	2,7	2,7	0,0	3,3
Totaal	272,7	102,6	81,4	21,2	91,2

6 TOEZICHT: EUR 117,03 MILJOEN

De kredietcrisis stelt toezichthouders wereldwijd voor grote uitdagingen. De lessen uit de crisis moeten worden vertaald naar aanbevelingen om het financiële stelsel te versterken en het toezicht te verbeteren. Belangrijk onderdeel is de uitbreiding van de internationale samenwerking en coördinatie tussen toezichthouders. Het is aan de toezichthouders de aanbevelingen vorm en inhoud te geven in de dagelijkse praktijk.

6.1 Doelstellingen

DNB zet zich als prudentieel toezichthouder in voor een stabiel financieel stelsel en stabiele ondernemingen die het vertrouwen van het publiek waard zijn. Toezicht biedt echter geen garanties: het vermindert het risico op een faillissement maar kan dit nooit voorkomen. DNB ziet erop toe dat de bedrijfsvoering van ondernemingen solide en integer is en dat hun vermogen toereikend is om aan hun verplichtingen te voldoen. In het toezicht op ondernemingen stelt DNB eisen aan beheersing en integriteit, solvabiliteit en liquiditeit en de naleving van wet- en regelgeving.

Doelstelling 1: Goed uitvoeren van toezicht

Vanwege de kredietcrisis zijn de contacten en de informatie-uitwisseling met de ondernemingen aanzienlijk intensiever dan in 'normale' tijden. DNB kiest voor risico-gebaseerd en transparant toezicht dat goed te verantwoorden is. Daarvoor moet de

toezichthouder zich een actueel en accuraat beeld vormen van de financiële positie van de ondernemingen en de eventuele risico's, zodat zij –waar nodig– tijdig en effectief kan interveniëren. Verder moet de toezichthouder zich vergewissen van de integriteit en het integer handelen van de betrokken bestuurders. Daarbij wil DNB haar toezichtcapaciteit flexibel kunnen inzetten. Komend jaar gaat bijzondere aandacht uit naar stresstesting, governance en integriteit, en de nieuwe *Payment Services Directive*.

a) Verder uitbouwen van stresstesten

In 2010 zullen opnieuw stresstesten bij banken en verzekeraars worden uitgevoerd. Bij verzekeraars gaat het naar verwachting vooral om verzekeraars met langlopende verplichtingen, zoals levens- en natuur-uitvaartverzekeraars. DNB ziet stresstesten als een belangrijk onderdeel van pilaar 2 van het Bazel II-stelsel én van het toekomstige Solvency II-raamwerk. De toezichthouder zal deze stresstesten verder uitbouwen en ondernemingen aanzetten tot het hanteren van voldoende strenge stresstesten. De recente crisis onderstreept het belang hiervan. Voor het toezicht op banken vormt de beoordeling van de stresstest een integraal onderdeel van het *Supervisory review and Evaluation Process* (SREP, zie ook onder doelstelling 3).

Tabel 6.1.1 Toezicht

Doelstellingen 2010

- a) Goed uitvoeren van toezicht.
- b) Proactief inspelen op externe ontwikkelingen.
- c) Continu verbeteren van toezicht.

Subdoelstellingen 2010: Goed uitvoeren van toezicht

- a) Verder uitbouwen van stresstesten.
- b) Versterken van toezicht op governance en integriteit.
- c) Adequate invoering van Payment Services Directive.

Stresstesten worden door DNB beoordeeld aan de hand van de BCBS-principes² die in mei 2009 zijn uitgebracht. De uitkomsten van de stresstesten van verzekeraars worden besproken in het DNB-monitoring overleg verzekeraars. In dit overleg wordt gekeken naar de risicoprofielen en wordt besloten of nadere analyse en/of ingrijpen nodig is.

b) Versterken van toezicht op governance en integriteit

Komend jaar zal DNB wederom extra aandacht besteden aan *governance* en integriteit. Door de kredietcrisis staan beloningssystemen, bonussen en de prikkels die zij geven volop ter discussie.

In 2010 wordt er scherp op gelet of het beloningsbeleid van de financiële ondernemingen in Nederland past binnen de 'Principes voor een beheerst beloningsbeleid', die DNB en AFM in mei 2009 hebben opgesteld.

Andere prioriteit in het toezicht is de deskundigheid en betrouwbaarheid van de dagelijks beleidsbepalers en (mede-)beleidsbepalers van onder toezicht staande financiële ondernemingen. Aangezien de wet ruimte biedt voor meerdere interpretaties van de verschillende soorten beleidsbepalers, hebben de AFM en DNB een nadere uitwerking gemaakt aan de hand van formele en materiele criteria. Dit wordt momenteel afgerond. Om de deskundigheidstoetsing van beleidsbepalers aan te scherpen, hebben DNB en de AFM in 2009 een crosssectoraal normenkader ontwikkeld, waarin kennis, ervaring, gedrag en vaardigheden worden getoetst. Na voltooiing zal dit nieuwe normenkader vanaf eind 2009 de basis voor het toezicht vormen. Bovendien wordt gewerkt aan een nieuwe deskundigheidstoetsing voor leden van Raden van Commissarissen van onder toezicht staande ondernemingen.

c) Adequate invoering van Payment Services Directive

Alle betaaldienstverleners in Nederland, zoals internetbetaalkantoren en creditcardmaatschappijen, moeten een vergunning hebben

of aanvragen zodra op 1 november 2009 de Richtlijn Betaaldiensten, de *Payment Services Directive* wordt ingevoerd in de Wet op het financieel toezicht. De Richtlijn omvat bepalingen voor een solide en integere bedrijfsvoering, legt de rechten en plichten van aanbieders en gebruikers vast en stelt eisen aan de informatievoorziening over betaaldiensten om de transparantie in de financiële dienstverlening te vergroten. Deze Richtlijn geldt ook voor een groot deel van de geldtransactiekantoren, die tot die datum vallen onder de Wet inzake de geldtransactiekantoren (Wgt). De Wgt blijft overigens gelden voor kantoren die uitsluitend wisselactiviteiten uitvoeren.

Speerpunt voor 2010 is een adequate invoering van het toezicht op betaalinstanties, waaronder de beoordeling van de reikwijdte van de Wet betaaldiensten en een tijdige beoordeling van vergunningaanvragen van betaalinstanties. Het toezicht op de informatievoorziening en transparantie in de dienstverlening ligt in handen van de AFM.

Doelstelling 2: Proactief inspelen op externe ontwikkelingen

DNB wil goed en tijdig voorbereid zijn op veranderingen in de financiële sector en aanpassingen in wetgeving en internationale toezichtovereenkomsten. Terwijl internationale organisaties een belangrijke stimulerende rol spelen, is het aan de ondernemingen en nationale autoriteiten om de aanbevelingen uit te voeren. DNB is direct aan de slag gegaan met de aanbevelingen van de *Financial Stability Board* (FSB, voorheen FSF) en de Ecofin om het toezicht te verscherpen. Een aparte projectstructuur is opgezet om de aanbevelingen te vertalen naar het dagelijkse toezicht in de komende twee jaar.

2010 staat in het teken van het verwerken van de lessen uit de kredietcrisis. Hoog op de agenda voor komend jaar staan de voorbereiding op Solvency II, de institutionele vernieuwing van het pensioenstelsel en internationale samenwerking.

Subdoelstellingen 2010: Proactief inspelen op externe ontwikkelingen

- a) Implementeren van lessen uit de kredietcrisis.
- b) Goed voorbereiden van de sector en DNB op Solvency II.
- c) Proactief bijdragen aan institutionele vernieuwing pensioenstelsel.
- d) Adequaats inspelen op de gevolgen van meer principle-based toezicht.
- e) Versterken van internationale samenwerking.

² BCBS: *Principles for sound stress testing practices and supervision*, May 2009.

a) Implementeren van lessen uit de kredietcrisis

Banken

Wereldwijd zijn banken flink geraakt en hebben aanzienlijke nieuwe afboekingen moeten doen door de verslechterde financiële condities. Het nieuwe kapitaalakkoord voor banken, Basel II, werd direct na de invoering ingehaald door de kredietcrisis. In reactie daarop heeft het Bazelse Comité (BCBS), onder voorzitterschap van DNB-president Nout Wellink, nieuwe voorstellen ter aanscherping van de kapitaaleisen gemaakt. De kredietcrisis heeft duidelijk gemaakt dat banken meer én hoogwaardiger kapitaal moeten aanhouden. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen. Het Comité onderzoekt momenteel verschillende opties, zoals de vorming van kapitaalbuffers in economisch goede tijden, de verbetering van de kwaliteit van kapitaal en het afdekken van alle vormen van risico's in de kapitaaleisen. Daarnaast wordt een aanvullende kapitaalmaatstaf ontwikkeld in de vorm van een niet-risicogewogen leverage ratio. In 2010 zal een impactstudie worden uitgevoerd om de effecten van deze veranderingen te bepalen. Ook verbeteringen in het liquiditeitstoezicht staan hoog op de agenda van het internationale overleg (CEBS en BCBS).

Verzekeraars

De kredietcrisis heeft de verzekeraars dubbel geraakt: door de sterke waardedalingen van beleggingen én door de lage lange rente. Hierdoor moesten vooral levensverzekeraars langlopende voorzieningen flink verhogen. Het huidige toezichtkader Solvency I schiet ernstig tekort in deze tijden van crisis. Zo is er geen aandacht voor de beleggingsrisico's bij het vaststellen van de vereiste solvabiliteit en is de verplichte rapportagefrequentie van één keer per jaar volstrekt ontoereikend. Vanaf 2009 spant DNB zich in om vaker én meer risicogebaseerde informatie op te vragen. In de praktijk van het toezicht loopt DNB daarmee vooruit op het gedachtegoed van Solvency II, het toezichtkader dat in 2012 wordt ingevoerd. Andere les uit de kredietcrisis is dat meer aandacht nodig is voor de governance binnen een instelling. In het toezicht op internationaal actieve verzekeraars zal DNB de bestaande *Coordinating Committees* omvormen tot *Colleges of Supervisors*.

Pensioenfondsen

Het toezicht staat komend jaar in het teken van de beoordeling van de voortgang van

het herstel van de pensioenfondsen die door de kredietcrisis in een tekortsituatie zijn gekomen. De meeste herstelplannen zijn voor 1 juli 2009 door DNB beoordeeld en goedgekeurd; met ongeveer vijftig pensioenfondsen is DNB nog in overleg. Voor de duur van een kortetermijnherstelplan moeten de fondsen jaarlijks aan DNB rapporteren over de voortgang van de herstelmaatregelen. Indien blijkt dat aanvullende (kortings) maatregelen nodig zijn, dan dienen deze uiterlijk 1 april 2012 te worden genomen. De Minister van SZW zal medio 2010, na advies van DNB, beslissen of dit uitstel van ingrijpende maatregelen verantwoord is of dat toch al eerder (kortings)maatregelen moeten worden doorgevoerd. Zodra een fonds gedurende drie achtereenvolgende kwartalen geen tekort heeft, wordt het herstelplan formeel beëindigd.

b) Goed voorbereiden van de sector en DNB op Solvency II

Nu de Solvency II-verzekeringsrichtlijn is aangenomen door het Europese Parlement en de Europese Raad, staat vast dat deze richtlijn per 31 oktober 2012 van kracht zal zijn. Kernpunten van Solvency II zijn risicogevoeligheid, proportionaliteit, marktwaarde, transparantie en (Europese) harmonisatie. Om op tijd te voldoen aan alle Solvency II-eisen moeten de verzekeraars en DNB zich intensief voorbereiden. De voorbereiding op Solvency II is en blijft een speerpunt in de communicatie van DNB met de sector.

In 2010 wordt een vijfde kwantitatieve impactstudie gedaan. De impactstudies vergen weliswaar extra inzet van de verzekeraars en van DNB, maar dat wordt dubbel en dwars terugverdiend, aangezien de studieresultaten keer op keer van grote waarde zijn voor de voorbereiding op het nieuwe toezichtkader. In 2010 zal DNB tevens een pre-applicatie³, een soort van repetitie, organiseren voor verzekeraars die een aanvraag willen doen voor het gebruik van een intern model voor het berekenen van de solvabiliteitsvereiste.

c) Proactief bijdragen aan institutionele vernieuwing pensioenstelsel

Vanwege de huidige crisis en de aankomende vergrijzing van de bevolking staat het Nederlandse pensioenstelsel onder druk. DNB wil bijdragen aan de toekomstbestendigheid van het aanvullende pensioenstelsel, in samenwerking met de pensioenfondsen, het CPB en het ministerie van SZW. Op de agenda voor volgend jaar staat onder meer:

³ De pre-applicatie is een generale repetitie van het aanvraagproces, waarmee zowel toezichthouder als verzekeraars zich beter kunnen voorbereiden.

- De vraag met welke parameters de pensioenfondsen de komende jaren mogen rekenen ten aanzien van rente, aandelenrendementen, loon- en prijsinflatie.
- Onderzoek naar het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. DNB heeft aan de hand van gegevens uit de pensioensector en onderzoek bij een tiental fondsen het beleggingsbeleid van pensioenfondsen, de uitvoering van dat beleid en de wijze waarop pensioenfondsen de risico's die samenhangen met hun beleggingsbeleid beheersen, geëvalueerd. De resultaten van het onderzoek worden onder meer gebruikt ten behoeve van het lopend toezicht en de evaluatie van het FTK.
- De evaluatie van het Financieel Toetsingskader (FTK) om na te gaan in hoeverre dit kader adequaat is voor de toetsing van aanvullende pensioenen.
- Het vraagstuk hoe het pensioenstelsel beter bestand kan worden gemaakt tegen vergrijzing en individualisering. De commissie toekomstbestendigheid aanvullende pensioenregelingen, geformeerd door de minister van szw, zal zich daarbij voornamelijk richten op de invulling en opbouw van het pensioencontract.
- Onderzoek van enkele institutionele aspecten, zoals de bestuurs- en medezeggenschapsstructuur van pensioenfondsen en de sterk opgekomen ontwikkeling dat pensioenfondsen hun kerntaken uitbesteden aan uitvoeringsorganisaties.

d) Adequaats inspelen op de gevolgen van meer principle-based toezicht

De toezichtregelgeving is grotendeels *principle-based*. De kadergevende principes geven, in tegenstelling tot een *one size fits all*-aanpak, aan de ondernemingen meer ruimte om op hun manier aan de wet te voldoen. Dit is in lijn met internationale raamwerken (Bazel II, Solvency II). DNB heeft eerder een plan van aanpak opgesteld voor toezichtmedewerkers die het principle-based toezicht in praktijk moeten brengen. In 2009 is dit plan van aanpak nader uitgewerkt tot praktische actiepunten, zoals het gebruik van kennisnetwerken. Deze actiepunten zullen een verder vervolg krijgen in 2010.

Om goed te kunnen werken in een principle-based omgeving, moeten toezichtmedewerkers zich vaardigheden verwerven om zelfstandig een professionele afweging te kunnen maken en goed te kunnen communiceren met bestuurders en medewerkers van de onder toezicht staande ondernemingen. Trainingen hiervoor worden in 2010 voortgezet.

e) Versterken van internationale samenwerking

Nu activiteiten en ontwikkelingen van ondernemingen steeds vaker een grensoverschrijdende impact hebben, groeien de activiteiten van toezichthouders in Europees en internationaal verband. Breed gedeeld is het besef dat internationale standaarden/regelgeving belangrijk is voor de actoren op de financiële markten. Inmiddels wordt vrijwel alle wet- en regelgeving voor het financiële toezicht ontwikkeld op Europees niveau. Beleidsmatige ontwikkelingen in de Europese overlegstructuren voor toezichthouders (CEBS en CEIOPS) zijn van groot belang voor het nationale toezicht. Binnen de EU wordt nu gewerkt aan meerdere wetgevings- en implementatietrajecten, zoals de herziening van de CRD en de FiCo-richtlijn en de ontwikkeling van Solvency II. DNB draagt actief bij aan deze trajecten, vaak in nauwe samenwerking met de AFM, het ministerie van Financiën en het ministerie van szw. Ook op mondiaal niveau, zoals in het BCBS, Joint Forum, IAIS en IOPS, wordt gewerkt aan de versterking van het toezicht. Via deelname in het internationale overleg behartigt DNB de Nederlandse belangen en kan zij bijdragen aan meer convergentie en een *level playing field*.

De kredietcrisis vraagt om een versterking van de Europese component van het toezicht. De Europese Raad heeft de aanzet gegeven tot de oprichting van een *European Systemic Risk Board* (ESRB) en een *European System of Financial Supervisors* (ESFS). De macro-prudentiële systeemraad ESRB wordt verantwoordelijk voor de identificatie en waarschuwing voor financiële stabiliteitsrisico's in Europa. Bij de oprichting en vormgeving van de ESRB is DNB nauw betrokken. Ter versterking van de Europese samenwerking in het micro-prudentiële toezicht wordt het systeem van financiële toezichthouders ESFS opgericht. Dit systeem omvat drie Europese toezichtagentschappen, met meer bevoegdheden dan de huidige toezichthoudercomités CEBS, CEIOPS en CESR. De agentschappen worden bevoegd tot bindende bemiddeling tussen nationale toezichthouders en het vaststellen van technische standaarden. Bovendien zullen ze zelf toezichttaken uitvoeren als er sprake is van een pan-Europese markt, bijvoorbeeld bij kredietbeoordelingsbureaus. Zogenaemde *colleges of supervisors* worden opgericht voor grensoverschrijdende ondernemingen, om de effectiviteit en efficiëntie van de internationale toezichtsamenwerking te vergroten. In een dergelijk college participeren de

Subdoelstellingen 2010: Continu verbeteren van toezicht

- a) Implementeren van herijkte Visie op toezicht.
- b) Uitvoeren actieplan voor risico-oriëntatie verzekeringstoezicht.
- c) Verder versterken van raamwerk interne kwaliteitsbeoordeling.

verschillende toezichthouders voor een grensoverschrijdende financiële onderneming. Zij kunnen binnen het college hun gezamenlijke activiteiten coördineren en tot een gezamenlijke beslissing komen onder voorzitterschap van de *home toezichthouder*, ofwel de toezichthouder van het land waar het hoofdkantoor van de onderneming is gevestigd. Een *college* van toezichthouders heeft echter geen beslissingsbevoegdheid: de verantwoordelijkheid voor het toezicht ligt bij de *home toezichthouder*. DNB is verantwoordelijk voor het opzetten van de colleges van toezichthouders van ondernemingen waarvoor zij *home toezichthouder* is, zoals ING, Aegon en Rabobank. Daarnaast neemt DNB deel aan de *colleges of supervisors* waarvoor zij toezichthouder is op dochters en/of significante bijkantoren van grensoverschrijdende ondernemingen, zoals Royal Bank of Scotland, Credit Agricole en KBC.

Doelstelling 3: Continu verbeteren van toezicht

DNB heeft meerdere initiatieven genomen om het toezicht te versterken. De organisatie wil meer openheid van zaken geven en sneller informatie ter beschikking stellen aan onder toezicht staande ondernemingen en andere belangstellenden.

a) Implementeren van herijkte Visie op toezicht

Om richting te geven aan het toezicht in de komende jaren werkt DNB aan de nieuwe toezichtvisie 2010-2013. Deze visie behelst geen totale omwenteling in het toezicht, maar is veeleer een herijking van de huidige Visie DNB toezicht 2006-2010'. Centraal staan daarbij onderwerpen die hoogst actueel zijn door de kredietcrisis, zoals internationale besmetting, de samenhang tussen individuele instellingen, de risico's die voortvloeien uit complexe producten, het belang van gedragsprikkel, de uitbreiding van de reikwijdte van het toezicht en de procyclische werking van het toezichttraamwerk. Nieuwe inzichten zullen consequenties hebben voor de inrichting van het toezichtkader en de wijze waarop DNB toezicht houdt. De visie dient ook als referentiekader voor eventuele wijzigingen in de organisatie van het toezicht. De crisis gaf aanleiding tot het in kaart brengen van de veranderende omgeving waarin

Nederlandse financiële spelers zich moeten positioneren. Medio 2009 publiceerde DNB het rapport 'The Dutch Financial System; An Investigation of Current and Future Trends', tegelijk met de Kabinetsvisie op de toekomst van de financiële sector. DNB heeft de belangrijkste ontwikkelingen per onderdeel van de financiële sector geïnventariseerd en heeft onderzocht welke combinaties van business lines synergievoordelen opleveren en welke groeimogelijkheden er zijn. Deze publicatie krijgt vervolg met nadere analyses van meer specifieke vraagstukken die van invloed zijn op het toezichttraamwerk en de wijze van toezicht houden.

Een van de lessen uit de kredietcrisis is dat het macro-prudentiële toezicht intensiever moet zijn en er een sterkere wisselwerking moet zijn met het micro-prudentiële toezicht. Leidraad hiervoor zijn de aanbevelingen van internationale fora, zoals de G20, de FSB en de Larosière-groep. Inzet van DNB daarbij is een uitbreiding van de samenwerking tussen de verschillende divisies en expertises.

b) Uitvoeren actieplan voor risico-oriëntatie verzekeringstoezicht

Een externe commissie heeft op verzoek van DNB de risico-oriëntatie in het toezicht op verzekeraars geëvalueerd in 2009. De commissie concludeert dat DNB actief invulling geeft aan risico-oriëntatie in het toezicht op verzekeraars, onder andere via de voorlichting aan verzekeraars, jaarlijkse publicatie van toezichtthema's, de systematiek van Ondernemingen Risicoanalyse Methode (FIRM) en voorbereidingen op Solvency II. Dit moet echter ondersteund worden door betere wettelijke regels. De commissie constateert dat de verplichte jaarrapportages een onvoldoende actueel beeld geven en dat de wettelijke solvabiliteitseisen in onvoldoende mate de risico's afdekken. Aanbeveling van de commissie is om verzekeraars per 2009 al te verplichten tot kwartaalrapportages en ze per 2010 te verplichten tot deelname aan voorbereidingen op Solvency II. Hiermee wordt vooruit gelopen op het nieuwe toezichtkader Solvency II, dat in 2012 ingaat. Daarnaast heeft de commissie aanbevelingen gedaan

voor de interne organisatie, de informatievergaring en de werkprocessen van DNB opdat deze beter aansluiten op de belangrijkste risico's bij verzekeraars. Zo wordt bijvoorbeeld het nut van de door DNB opgestarte self assessments benadrukt en geoordeeld dat dit instrument breder inzetbaar is.

De commissie is weliswaar positief over de grondgedachte van het risicoanalysehulp-middel FIRM, maar meent dat de toepassing grondig verbeterd moet worden. Opgemerkt wordt dat enkele tijdelijke crisis-gerelateerde organisatorische aanpassingen zoals een afdelingsoverstijgende risicomonitoring, een blijvend karakter verdienen. DNB heeft het eindrapport ter harte genomen en een actieplan gemaakt voor de voorbereiding op Solvency II en de verbetering van de interne organisatie en processen teneinde de risico-oriëntatie te verhogen. Dit plan wordt in 2009 en 2010 uitgevoerd.

c) Verder versterken van raamwerk interne kwaliteitsbeoordeling

DNB hanteert diverse methoden en instrumenten voor het waarborgen van de kwaliteit, relevantie en consistentie van het

toezicht. In 2010 zal dit raamwerk verder worden versterkt. Belangrijke methoden en instrumenten zijn:

- Intercollegiaal overleg: tussen (teams van) toezichthouders vindt frequent informatie-uitwisseling plaats om kwaliteit en consistentie in het toezicht te waarborgen. In het bancaire toezicht zijn panels opgezet met deelnemers uit diverse afdelingen ter bespreking van individuele risicoanalyses en de daaruit voortvloeiende acties; deze panels zijn onderdeel van het *Supervisory Review and Evaluation Process*. In het verzekerings-toezicht is er een Toetsingsgroep, die eens per maand alle verzekeraars met een verhoogd risico aan een collegiale toetsing onderwerpt.
- Kennisnetwerken: deze waarborgen consistentie door leidraad te bieden voor het beoordelen van risico's en het benchmarken van de uitkomsten van de risicoanalyse.
- *Quality Assurance reviews*: deze dragen bij aan een verdere inrichting van de interne kwaliteitsbeoordeling. Deze reviews zijn vooral gericht op de kwaliteit en gelijkvormigheid van risicoanalyses.

Tabel 6.2.1 Begroting Toezicht

EUR miljoen

	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Banken ¹	46,9	34,8	12,1	35,0
Pensioenfondsen	26,8	19,3	7,5	17,1
Verzekeraars ²	30,8	22,7	8,2	21,0
Betaalinstellingen ³	3,0	2,1	0,9	1,8
Beleggingsinstellingen	0,9	0,7	0,1	0,6
Beleggingsondernemingen	3,5	2,4	1,1	2,4
Trustkantoren	3,0	2,7	0,4	2,8
Wwft ⁴ en sanctiewet	0,6	0,5	0,0	0,3
Fec- eenheid	1,6	1,1	0,4	0,1
Totaal	117,0	86,3	30,7	81,2
Fte				
Primaire activiteiten	468,9	451,7	17,2	434,0
Ondersteunende activiteiten	176,2	203,5	-27,3	207,9
Totaal fte	645,2	655,2	-10,1	641,9

¹ Banken inclusief elektronische geldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is opgenomen toezicht op zorgverzekeraars en materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw.

³ Tot 2010 betreft het hier de begroting van geldtransactiekantoren.

⁴ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

6.2 Kosten, meerjaren ontwikkeling en financiering toezicht

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de begrote toezichtkosten voor 2010, de ontwikkelingen van de toezichtkosten van 2009 naar 2010, de meerjarige kostenontwikkeling en de financiering van de toezichtkosten.

De toezichtbegroting 2010 bedraagt EUR 117,0 miljoen. Een gedetailleerde toelichting op de kosten per doelgroep is opgenomen in bijlage 1 (toezicht per doelgroep). Bijlage 5 (tabel 2) bevat gedetailleerde gegevens van de kosten per activiteit naar doelgroep.

Ontwikkelingen van de toezichtkosten 2009 - 2010

De stijging van de begrote kosten voor toezicht in 2010 met EUR +30,7 miljoen (zie figuren 6.2.1 en 6.2.2) wordt voor het grootste deel veroorzaakt door inflatie en een stijging van de pensioenlasten (samen EUR +25,5 miljoen), die samenhangt met de overgang naar een andere methodiek voor het bepalen van de pensioenlasten. Tegenover de noodzakelijke uitbreidingen van EUR +11,8 miljoen in het

directe toezicht om de crisis en de implicaties daarvan het hoofd te bieden staan reducties, voornamelijk bij de ondersteunende functies, van EUR -6,6 miljoen. Deze ontwikkelingen worden hierna verder toegelicht.

a) CAO / Inflatie 2010

DNB verwacht een kostenstijging van gemiddeld 1,0 % voor CAO- en prijsstijgingen, ter waarde van EUR +0,9 miljoen.

b) Pensioenlasten-effect

De pensioenlasten in 2010 voor toezicht worden geraamd op EUR 18,6 miljoen. Dit is een stijging van EUR +24,6 miljoen ten opzichte van 2009. In de begroting 2009 zijn de pensioenlasten, conform RJ271, gebaseerd op een actuariële berekening. Als gevolg van een wijziging in de verslaggevingsregels wordt de berekening van de pensioenlasten in 2010 gebaseerd op de betaalde premies. Deze methodiek sluit beter aan bij de opzet van het Nederlandse pensioenstelsel. Daarnaast verwacht DNB een stabielere ontwikkeling van de toekomstige pensioenlasten. Als gevolg van deze nieuwe berekeningswijze

Tabel 6.2.2 Ontwikkeling toezichtkosten begroting 2009 - begroting 2010

EUR miljoen

	Banken ¹	Pen- sioen- fond- sen	Verze- keraars ²	Betaal- instel- lingen ³	Beleg- gings- instel- lingen	Beleg- gings- onder- nemin- gen	Trust kan- toren	Wwft ⁴ en sanctie- wet	FEC	Totaal
Begroting 2009	34,81	19,31	22,68	2,09	0,73	2,42	2,66	0,51	1,14	86,35
a) CAO / inflatie 2010	0,35	0,19	0,23	0,02	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01	0,86
b) Pensioenlast-effect	9,65	5,63	6,61	0,62	0,21	0,73	0,74	0,13	0,31	24,63
Subtotaal	44,81	25,13	29,51	2,73	0,94	3,18	3,43	0,65	1,46	111,84
c) Crisis gerelateerde intensiveringen	4,87	3,44	2,94	-	0,08	0,44	-	-	-	11,78
d) Nieuwe taken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
e) Besparingen & reducties	-2,76	-1,80	-1,63	0,25	-0,14	-0,12	-0,38	-0,09	0,11	-6,60
Begroting 2010	46,93	26,77	30,83	2,98	0,88	3,50	3,05	0,56	1,57	117,03
Intensivering/reductie in percentage	+4,7%	+6,5%	+4,5%	+9,2%	-6,6%	+10,1%	-11,1%	-13,9%	+7,8%	+4,6%

¹ Banken inclusief elektronischgeldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is EUR 4,9 miljoen opgenomen voor het toezicht op zorgverzekeraars en in verband met het materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw EUR 0,3 miljoen.

³ Tot 2010 betreft het hier de begroting van geldtransactiekantoren.

⁴ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

zijn de pensioenlasten 2010 beduidend hoger dan de laatste jaren gebruikelijk was (als gevolg van hoge markttrentes was sprake van zeer lage en soms zelfs negatieve pensioenlasten). De eigen bijdrage werknemers neemt in 2010 toe tot het maximum (5%) uit de CAO.

Wanneer het prijs- en het pensioeneffect buiten beschouwing worden gelaten, valt de toezichtbegroting voor 2010 EUR +5,2 miljoen hoger uit dan in 2009 het geval was. Deze stijging van de kosten is het netto resultaat van:

c) EUR +11,8 miljoen aan uitbreidingen in het directe toezicht om de crisis en de implicaties daarvan het hoofd te bieden

Om goed op de crisis en de implicaties daarvan in te kunnen spelen, wordt de directe toezichtcapaciteit voorlopig met 31 fte uitgebreid. Inclusief ondersteuning is voor extra toezichtcapaciteit een aanvullend budget van EUR +6,3 miljoen nodig. Daarnaast neemt het budget inhuur van externe expertise toe met EUR +5,5 miljoen. Deze uitbreidingen worden hieronder toegelicht:

- Om de extra werkdruk als gevolg van de crisis het hoofd te bieden is de capaciteit van het directe toezicht uitgebreid. De inzet van capaciteit voor crisismanagement en incidenten als gevolg van de huidige kredietcrisis gingen ten koste van de capaciteit bij het preventieve toezicht op financiële ondernemingen, waar het basisniveau van het toezicht onder te zware druk stond.

- Met het oog op de toegenomen complexiteit van product- en marktinnovaties en de enorme snelheid waarmee deze zich voltrekken, zullen toezichtraamwerken voor banken (Bazel II) en verzekeraars (Solvency II, in ontwikkeling) op onderdelen worden aangescherpt, zodat het risicobeheer bij banken en verzekeraars wordt versterkt. Daarnaast is de rapportagefrequentie van verzekeraars verhoogd, van rapportage op jaarbasis naar rapportage op kwartaalbasis. Voor de analyses die volgen uit dergelijke aanscherpingen zijn meer kwantitatieve experts nodig, alsook meer capaciteit van de statistiekfunctie van DNB.

- De financiële crisis maakt het noodzakelijk om beleid en regelgeving op het gebied van diverse onderwerpen te herzien, waarvoor additionele capaciteit nodig is. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een herbezinning op het wettelijke kader voor pensioenfondsen, het inrichten van toezicht op (internationale)

verzekeringsgroepen, de mogelijkheden voor het creëren van instrumenten om in goede tijden kapitaalbuffers op te bouwen, het verbeteren van het raamwerk voor tegenpartij-kredietrisico, de mogelijkheden van securitisatie voor verzekeraars en banken en dynamic provisions (vanuit accountinghoek).

- Als gevolg van de kredietcrisis is het risico op juridische (aansprakelijkheids-) procedures sterk toegenomen. Naast procedures voorziet DNB voor de duur van de crisis een uitzonderlijke hoge vraag naar externe juridische advisering in verband met crisisgerelateerde incidenten en een additioneel beroep op externe juridische advisering als gevolg van de uitbreiding van de toezicht-inspanningen van de uitvoerende divisies.

d) Nieuwe taken

DNB heeft vooralsnog geen additioneel budget opgenomen voor de nieuwe taken die voortvloeien uit a) de Payment Services Directive, b) de Pensioenwet, waarbij is aangekondigd dat er een nieuwe pensioeninstelling komt (gebaseerd op de Europese IORP-richtlijn⁴ en c) de staatkundige hervorming van de Nederlandse Antillen, waarbij DNB vanaf 1 januari 2010 toezichthouder op financiële ondernemingen wordt op de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). De invoering van de PSD veroorzaakt wel een stijging van de kosten voor het toezicht op betaalinstanties. Deze kostenstijging wordt toegelicht onder punt e. In de volgende begrotingsronde zal DNB evalueren of de ontwikkelingen van bovengenoemde nieuwe taken wellicht toch additionele capaciteit vergen.

e) EUR -6,6 miljoen besparingen uit reorganisaties en kostenreducties, voornamelijk bij de ondersteunende functies

- In 2009 zijn reorganisaties doorgevoerd bij de afdeling Informatiediensten en de archieffunctie. In 2010 verwacht DNB dat hierdoor de kosten van deze diensten voor toezicht aanzienlijk zullen dalen ten opzichte van 2009. Hiermee wordt een besparing van EUR -3,7 miljoen gerealiseerd.

- Op het gebied van ICT is gewerkt aan een verdere vereenvoudiging van de infrastructuur, met als resultaat dat DNB met minder platforms werkt. Door deze verbetering van de ICT infrastructuur wordt een bezuiniging van EUR -0,8 miljoen gerealiseerd.

⁴ Institutions for Occupational Retirement Provision; Richtlijn 2003/41/EC, van kracht per ultimo 2005.

Tabel 6.2.3 Ontwikkeling taakstelling 2010

EUR miljoen

	Nominaal EUR	Reëel 2010 EUR ¹	Percentage
Begroting 2007 (index jaar)	96,8	104,7	100,0%
Realisatie taakstelling t/m 2009 ²	4,2	4,3	4,0%
Besparingen begroting 2010 t.o.v. 2009	-6,6	-6,6	-6,3%
Totaal realisatie taakstelling t/m 2010	11,0	11,0	10,3%
Taakstelling 2011 (8% van begroting 2007)		8,4	8,0%

¹ Correctie van bedragen op basis van gehanteerde prijscorrecties in eerdere begrotingen.

² Toezichtbegroting 2009.

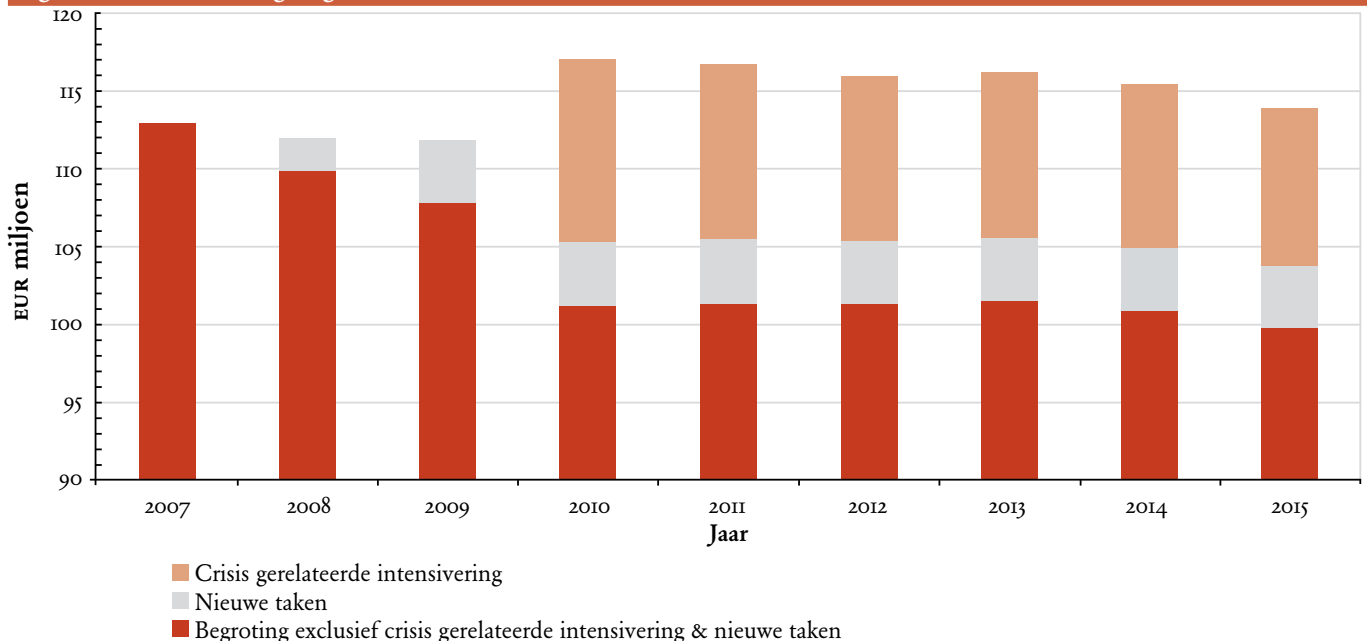
- Overige bezuinigingen ter grootte van EUR -2,1 miljoen zijn gerealiseerd door het efficiënter inrichten van enkele toezichtactiviteiten (effect: 14 fte) en diverse kleinere besparingen binnen de ondersteunende functies van DNB.
- De benodigde toezichtcapaciteit voor de invoering van de PSD wordt verkregen door een verschuiving van de capaciteitsinzet voor markttoetreding en handhaving (dus minder inzet op andere sectoren). Dit veroorzaakt een stijging van de kosten voor het toezicht op betaalinstanties. Deze kostenstijging heeft echter niets te maken met de financiële crisis.

Taakstelling

Het ministerie van Financiën heeft een bezuinigingstaakstelling opgelegd van 8% van de in 2007 begrote toezichtkosten, te realiseren in de periode 2008-2011 (schema 1%, 2%, 4%, 8%). Onderstaande tabel geeft inzicht in de invulling van de taakstelling tot en met 2010. Hierbij zijn het prijs en pensioeneffect, evenals de crisis gerelateerde uitbreidingen als autonome effecten buiten beschouwing gelaten.

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat DNB tot en met 2010 EUR 11,0 miljoen aan bezuinigingen heeft gerealiseerd. Aangezien het grootste gedeelte van de bezuinigingen

Figuur 1 Ontwikkeling begrote toezichtkosten

die zijn gerealiseerd tot en met 2010 naar verwachting structureel van aard zijn, is de verwachting dat DNB met deze begroting in 2010 reeds heeft voldaan aan de totale bezuinigingstaakstelling van 8% (EUR 8,4 miljoen, prijspeil 2010).

Meerjarige kostenontwikkeling

Het verloop van gerealiseerde kosten van DNB van 2004 tot en met 2008 is opgenomen in bijlage 3 (Ontwikkeling toezichtkosten). Figuur 1 geeft de meerjarige ontwikkeling (2007-2015) van de begrote kosten van DNB weer. Om de begrote kosten van verschillende jaren te kunnen vergelijken zijn deze gecorrigeerd naar het prijsniveau en de pensioenlasten van 2010. Het is op dit moment nog moeilijk te bepalen welke structurele implicaties de crisis voor de organisatie en capaciteit van DNB zal hebben (post-crisissituatie). Hiermee is in de verwachte kostenontwikkeling dan ook nog geen rekening gehouden. Zoals in paragraaf 6.1 is toegelicht, is DNB in 2009 gestart met de herijking van haar Visie op toezicht 2006-2010.

Onder voorbehoud van het voorgaande verwacht DNB dat de kosten van toezicht na 2011

licht zullen dalen.

Financiering toezichtkosten

De financiering van de kosten van toezicht in 2010, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen de overheidsbijdrage en de bijdrage van de sector, is opgenomen in tabel 6.2.4, inclusief een vergelijking met de bijdrage van de sector in 2009. Een toelichting op de heffings-systematiek en de bijbehorende afspraken per doelgroep zijn opgenomen in bijlage 2.

De overheidsbijdrage in tabel 6.2.4 is gebaseerd op een vergoeding voor repressieve handhaving en de activiteiten van DNB in verband met de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet. Naar aanleiding van de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) van 18 juni 2008 zal de overheid in 2010 ook kosten vergoeden van DNB die rechtstreeks verband houden met het tot stand brengen van wet- en regelgeving. In tabel 6.2.4 is rekening gehouden met deze aanvullende bijdrage. De overheidsbijdrage voor de voorbereiding van wet- en regelgeving is gebaseerd op het percentage tijdsbesteding in 2008.

Tabel 6.2.4 Financiering toezichtkosten 2010

EUR miljoen

	Banken ¹	Pensioenfondsen	Verzekeraars	Betaalinstellingen ²	Beleggingsinstellingen	Beleggingsondernemen	Trustkantoren	Wid en Mot Sanctiewet ³	FEC	Totaal
Begrote kosten 2010	46,92	26,77	30,84	2,97	0,87	3,50	3,04	0,55	1,57	117,03
Bijdrage overheid 2010	8,57	2,46	6,74	2,68	0,04	0,17	2,44	0,55	1,57	25,22
Bijdrage sector 2010 ⁴	38,34	24,31	24,09	0,29	0,83	3,32	0,60	-	-	91,80
Bijdrage sector 2009	28,44	17,53	17,70	0,21	0,69	2,30	0,53	-	-	67,40

¹ Banken inclusief elektronischgeldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Tot 2010 betreft het hier de begroting van geldtransactiekantoren.

³ Betreft in het kader van Wid en Mot enkel het toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen.

⁴ Van de totale bijdrage sectoren wordt een deel, naar verwachting minder dan 10 procent, gedekt door leges.

7 STATISTIEKEN: EUR 28,9 MILJOEN

De missie van DNB is dat zij zich sterk maakt voor financiële stabiliteit, daarmee een bijdrage leverend aan de welvaart in Nederland. Statistieken zijn van groot belang voor haar taakuitoefening. Op statistiekgebied heeft DNB ook wettelijke taken, mede ter ondersteuning van het monetaire beleid van het ESCB. De met het CBS overeengekomen taakverdeling houdt in dat DNB zich concentreert op de collectie van data van de financiële sector en de compilatie van de betalingsbalans. Voor het micro-prudentiële toezicht worden cijfers verzameld die gebruikt worden in de beoordeling van de situatie van onder toezicht staande ondernemingen, de daarmee gemoeide kosten vallen onder de toezichtkosten (zie hoofdstuk 6).

7.1 Doelstellingen

In onderstaande tabel zijn belangrijke doelstellingen van 'statistieken' voor 2010 opgenomen (tabel 7.1.1).

Als centrale bank-toezichthouder heeft DNB vrijwel alle informatie van de financiële sectoren in huis. Voor de gebruikers van de data wil zij een gezaghebbend en centraal loket zijn voor statistieken over de financiële sector in Nederland. Richting haar rapporteurs wil DNB, in afstemming met het CBS, de organisatie van processen zodanig inrichten dat zij voor hen herkenbaar zijn en dat op transparante wijze wordt bijgedragen aan de beperking van de maatschappelijke rapportagegelast. DNB wil dit bereiken door:

a) Lessen uit de crisis: aanpassen statistische processen en systemen aan gewijzigde informatiebehoeften
Mede door de kredietcrisis groeit en wijzigt de informatiebehoefte. Statistiek wordt in toene-

mende mate gemaakt voor micro- en macro-economische analyse. Interne en externe data-verzoeken nemen aanzienlijk toe in aantal en diversiteit. Beantwoording hiervan (inclusief opbouw en onderhoud van nieuwe datacollecties) vraagt extra inzet. Aan gewijzigde informatiebehoeften wordt ook vorm gegeven door aanpassing van statistische processen en systemen. Daarnaast zal worden bekeken hoe beschikbare informatie beter kan worden benut.

b) Het statistiekproductieproces flexibeler en minder complex maken

In dit kader wil DNB haar statistiekproductieproces zodanig structureel beter inrichten dat de informatiebehoefte van afnemers snel kan veranderen of uitbreiden: de processen en systemen moeten minder complex en flexibeler worden. Reductie van complexiteit komt ook de beheersing van onderhoudskosten ten goede. Daarnaast moet de informatie beter ontsluitbaar worden. Specifieke verbeterprojecten worden eind 2009 bepaald.

c) Aanpassen aan gewijzigde wet- en regelgeving

Wijzigingen in veelal internationale wet- en regelgeving zullen ook in 2010 leiden tot aanpassingen van rapportagekader, rapportages en systemen. Voorbeelden hiervan zijn de herziening en uitbreiding van de monetaire en rentestatistiek en implementatie van de statistiek *Special Purpose Vehicles* (SPV). Ook de nieuwe kwartaalstatistiek Verzekeraars en rapportage over herstelplannen Pensioenfondsen zullen inspanning vergen.

Tabel 7.1.1 Statistieken

Doelstellingen 2010

- a) Lessen uit de crisis: aanpassen statistische processen en systemen aan gewijzigde informatiebehoeften.
- b) Het statistiekproductieproces flexibeler en minder complex maken.
- c) Aanpassen aan gewijzigde wet- en regelgeving.
- d) Een sterke partij zijn binnen het Stelsel op statistiekgebied.

d) Een sterke partij zijn binnen het Stelsel op statistiekgebied

Internationaal en nationaal wil DNB op statistiekgebied een sterke partij zijn. Hier toe blijft zij streven naar een effectieve en herkenbare inbreng in ECB- en BIS-dossiers en een verdere verbetering in de taakverdeling en samenwerking met het CBS. Op publicatiegebied blijft DNB actief met ondermeer het Statistisch Bulletin en via internet.

7.2 Begrote kosten

De begroting 2010 op het gebied van Statistiek bedraagt EUR 28,9 miljoen. Naast inflatie en een autonoom pensioenlasten-effect (samen EUR +4,9 miljoen) leiden de in paragraaf 7.1 genoemde ambities m.b.t. de statistiektaak tot EUR +5,9 miljoen hogere kosten in 2010. Dit laatste bedrag bestaat voor EUR +3,3 miljoen uit een groter beslag op de ICT-capaciteit en EUR +2,6 miljoen voor met name extra formatie en inhuur. De personele inzet voor primaire activiteiten bedraagt in 2010 88,1 fte (83,6 fte in 2009).

Tabel 7.2.1 Begroting Statistiek

EUR miljoen

	Primaire activiteiten fte	Begroting 2010	Begroting 2009	Vershil '10 - '09	Realisatie 2008
Statistiek	88,1	28,9	18,2	10,8	16,0
Totaal	88,1	28,9	18,2	10,8	16,0

8 ONDERSTEUNING: EUR 116,2 MILJOEN

Cruciaal voor het behalen van de doelstellingen van DNB is een adequate dienstverlening door de ondersteunende bedrijfsonderdelen. Deze bedrijfsonderdelen moeten hun diensten tegen een marktconform prijs- en prestatieniveau leveren.

In dit hoofdstuk zijn fte- en kostenoverzichten opgenomen op hoofdlijnen, meer gedetailleerde overzichten zijn weergegeven in bijlage 4.

8.1 Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen voor 'ondersteuning' zijn samengevat in tabel 8.1.1.

In lijn met de ontwikkelingen in de afgelopen jaren zullen ook in 2010 de operationele kosten van ondersteuning dalen. De totale kosten van ondersteuning zullen echter met EUR +2,7 miljoen stijgen, vanwege effecten als de start van de afschrijvingen van de renovatie- en nieuwbouwactiviteiten in 2010 en extra ICT-kosten voor projecten.

De in 2008 geïntroduceerde kostentoeke-ningsmethodiek, waarbij de primaire divisies vraaggedreven kunnen sturen op de kosten van (afgenomen) diensten en producten van de ondersteuning, is in 2009 geoptimaliseerd. Dit zal in 2010 leiden tot een beter inzicht in de bedrijfseconomische en financiële besturing van alle bedrijfsonderdelen en bijdragen

aan het beheersen van kosten en het signaleren van mogelijke kostenbesparingen.

MVO

In de komende jaren geeft DNB haar inzet op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een extra impuls. De ambitie is om MVO te verankeren in de uitvoering van alle taken en het thema duurzaamheid zoveel mogelijk te integreren in de bedrijfsvoering. Binnen het MVO-beleid is diversiteit een belangrijk thema. DNB wil als organisatie werken aan een veilig klimaat waarin anders zijn gewaardeerd en benut wordt. Diversiteitsoverwegingen worden ook nadrukkelijk meegenomen in het werving en selectiebeleid. De focus ligt in 2010 met name op het vergroten van de man-vrouw diversiteit, waarbij het verhogen van het percentage vrouwen op sleutelfuncties prioriteit krijgt.

Een toelichting op de doelstellingen van specifieke taken binnen ondersteuning is hieronder weergegeven.

Besturing en juridische ondersteuning: EUR 21,9 miljoen

Besturing omvat de directie en de Raad van Commissarissen en de activiteiten voor financiën en administratie, planning en control, risicobeheersing en procesoptimalisatie,

Tabel 8.1.1 Ondersteuning

Doelstellingen 2010

1. Een effectieve uitvoering van ondersteunende activiteiten, teneinde kosten te beheersen.
2. Een representatief niveau van integriteit en compliance.
3. Een goede en interessante werkgever zijn en blijven.
4. De inzet op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen een extra impuls geven.
5. Open en transparant communiceren over werkzaamheden.
6. Verder professionaliseren van informatiemanagement en informatievoorziening.
7. Voltooiing van de lopende renovatie- en nieuwbouwactiviteiten.

interne audit, integriteit, compliance en bedrijfsjuridisch advies.

Voor onze eigen integriteit en compliance streven wij naar een niveau dat tenminste gelijk is aan de eisen die we daarvoor stellen aan de ondernemingen die onder ons toezicht staan.

De P&C-cyclus en de vraaggedreven ondersteuning zijn in 2009 verder aangescherpt door de verbetering van het kostentoerekeningsmodel. Een belangrijke doelstelling in 2010 wordt het optimaliseren en verkorten van de doorlooptijd van het begrotingsproces.

ICT: EUR 36,9 miljoen

Het ICT-werkterrein omvat de bedrijfsapplicaties, de kantoorautomatisering en het onderhoud en verbetering van de gehele ICT-infrastructuur.

ICT zal in 2010 doorgaan met de al ingezette verbeteringen om flexibel, a tempo en tegen lagere kosten te kunnen inspelen op de vragen van de business. Het 'werken onder architectuur' en efficiënte en effectieve inzet van resources zijn hierbij speerpunten. DNB zal samen met de Nationale Bank van België verder gaan met de ontwikkeling van een centraal onderpand systeem CCBM2 (Collateral Central Bank Management) voor het Eurostelsysteem.

P&o: EUR 12,7 miljoen

P&o assisteert het management in hun integrale HR-verantwoordelijkheid: van instroom, doorstroom en ontwikkeling tot uitstroom en adviseert over de HR-aspecten van organisatorische aanpassingen. De uitdaging is een goede en interessante werkgever te zijn en te blijven in een dynamische arbeidsmarkt en talent aan te trekken, te laten floreren en te behouden. Dat kan worden bereikt met onder andere een marktconform arbeidsvoorwaardenpakket, waarin bijvoorbeeld steeds meer rekening wordt gehouden met de balans werk en privé en waarmee de maatschappelijke tendens van tijd- en plaats-onafhankelijk werken meer wordt ondersteund. De competenties en vaardigheden van onze medewerkers worden op continue basis verder ontwikkeld. Bepaalde aspecten zullen daarbij verder worden geïntensiveerd, zo zal bijvoorbeeld een toezichtacademie worden opgezet.

Communicatie: EUR 2,7 miljoen

Gezien alle recente ontwikkelingen in de financiële wereld is vertrouwensherstel een

belangrijk thema. Dit geldt niet alleen voor de financiële sector, ook DNB heeft onder invloed van de kredietcrisis reputatieschade opgelopen. Het is dus meer dan ooit noodzakelijk dat DNB haar kerntaken goed over het voetlicht brengt. Met meer creativiteit en pro-activiteit kan DNB bereik en impact van haar boodschap vergroten. Een intensieve en open communicatie met de eigen medewerkers is een ander zwaartepunt. Die blijft erop gericht alle DNB'ers nauw bij het beleid te betrekken.

Informatievoorziening: EUR 10,6 miljoen

Jaarlijks worden honderdduizenden documenten, e-mails en dergelijke intern of extern uitgewisseld. Voor al die informatie beschikt DNB over een documentmanagementsysteem en een gedigitaliseerd archief. Deze systemen en bijbehorende dienstverlening zijn belangrijk voor de verantwoording en de kennis- en informatiedeling. Na de vervanging van de systemen voor document- en recordsmanagement (archief) in 2009 door één geïntegreerd systeem zal in 2010 het inregelen en doorontwikkelen van de nieuwe werkwijze nog de nodige aandacht vergen. Daarnaast zal worden ingezet op het verbeteren van de mogelijkheden voor het vinden en ontsluiten van interne en externe informatie. Ook zal de inpassing van nieuwe faciliteiten voor real time samenwerken in bedrijfsprocessen en de informatiehuishouding worden ondersteund. Met betrekking tot het in de historie gevormde DNB-archief zal de inhaalslag voor de bewerking en overbrenging naar het nationaal archief worden geïntensiveerd.

Facilitaire diensten: EUR 25,0 miljoen

DNB streeft naar een passend facilitair voorzieningenniveau tegen marktconforme kosten. Het komende jaar zal in het teken staan van voltooiing van de sinds 2006 lopende bouwactiviteiten. Daarnaast zullen we ons richten op het inregelen van de concentratie van de facilitaire vraag in Amsterdam en het continueren van de kwaliteit van de dienstverlening van de facilitaire organisatie, waaronder de organisatiebrede inkoopfunctie. Doel daarbij is en blijft een flexibele en marktconforme bedrijfsvoering.

Beveiliging en transport: EUR 6,5 miljoen

De afdeling Beveiliging en transport is verantwoordelijk voor de beveiliging, veiligheid en het transport van personen en bezittingen, en voor de beveiliging van alle DNB-

Tabel 8.2.1 Personele inzet ondersteuning

Fte

	Financiële stabiliteit	Monetaire taken	Betalings-verkeer	Statistieken	Toezicht	Totaal
Ondersteunende activiteiten						
Besturing	3,7	36,1	18,4	7,3	35,7	101,2
Juridische ondersteuning	0,7	2,8	2,8	1,0	15,2	22,4
ICT-ondersteuning	2,3	35,0	41,4	42,9	40,3	161,8
P&O-ondersteuning	2,0	7,5	9,2	3,8	21,5	44,1
Communicatieondersteuning	1,5	5,0	8,4	3,1	11,7	29,6
Informatievoorziening	3,0	12,2	14,5	5,9	30,7	66,3
Facilitaire diensten	2,2	8,5	19,0	3,9	18,3	51,9
Beveiliging en transport	0,3	1,2	32,4	0,6	2,9	37,4
Totaal ondersteunende activiteiten	15,7	108,3	146,1	68,4	176,2	514,7

locaties.

8.2 Begrote kosten

In 2010 is een personele inzet van 514,7 fte begroot voor ondersteunende activiteiten ten dienste van de hoofdtaken. Tegenover de formatie voor de ondersteuning staan 1.056,9 fte voor de primaire activiteiten. De verhouding ondersteuning/primair is hiermee verder verbeterd (2009: 536,3 fte versus 1.019,6 fte). De verdeling van de fte over de diverse ondersteunende taken staat nader gespecificeerd in tabel 8.2.1.

De totale kosten voor de ondersteuning in 2010 zijn begroot op EUR 116,2 miljoen (zie

tabel 8.2.2).

De kosten in 2010 zijn ten opzichte van 2009 (EUR 113,6 miljoen) gestegen met EUR +2,6 miljoen. In tegenstelling tot de hoofdtaken is bij ondersteuning geen sprake van een pensioenlasten-effect⁵.

De stijging in 2010 is voornamelijk het gevolg van de start van de afschrijvingen (gebouwen en installaties) van de renovatie- en nieuwbouw-activiteiten in 2010 (EUR +6,0 miljoen). De overige kosten dalen echter per saldo, net als in voorgaande jaren (EUR -3,4 miljoen). De baten van het werken op één locatie en de reorganisaties van facilitaire diensten en Informatiediensten zijn hierin meegenomen.

⁵ In het kostenmodel van DNB worden de kosten van ondersteuning toegerekend aan de hoofdtaken. Hierin wordt gewerkt met 'genormaliseerde' pensioenlasten pensioenlasten van 27,5%, waarbij afwijkingen van dit percentage rechtstreeks aan de hoofdtaken worden toegerekend.

Tabel 8.2.2 Kosten ondersteuning

EUR miljoen

	Financiële stabiliteit	Monetaire taken	Betalings-verkeer	Statistieken	Toezicht	Totaal
Ondersteunende activiteiten						
Besturing	0,8	7,5	4,0	1,6	6,6	20,5
Juridische ondersteuning	0,1	-1,6	0,4	0,2	2,3	1,4
ICT-ondersteuning	0,5	10,1	8,8	9,0	8,5	36,9
P&O-ondersteuning	0,6	2,3	2,7	1,1	6,0	12,7
Communicatieondersteuning	0,3	-2,7	2,0	0,7	2,4	2,7
Informatievoorziening	0,5	2,0	2,3	0,9	4,9	10,6
Facilitaire diensten	0,9	3,4	12,0	1,6	7,2	25,0
Beveiliging en transport	0,1	-0,2	6,1	0,1	0,4	6,5
Totaal ondersteunende activiteiten	3,7	20,8	38,3	15,1	38,3	116,2

BIJLAGE I

TOEZICHT PER DOELGROEP

Als prudentieel toezichthouder let DNB op de soliditeit van Nederlandse financiële ondernemingen en de integriteit van het financieel stelsel. Onder haar toezicht vallen banken, pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen, betaalinstellingen, geldtransactiekantoren, trustkantoren, beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen. Ook houdt DNB toezicht op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet Terrorismefinanciering.

De toezichthouder spant zich in om problemen bij onder toezicht staande ondernemingen te voorkomen. Hoog in het vaandel staan een tijdige identificatie van risico's voor de financiële stabiliteit of reputatie van instellingen; een open communicatie met de ondernemingen over de risico's die DNB signaleert; en tijdige en effectieve interventies om de risico's te beheersen.

DNB heeft drie divisies met voor elke doelgroep specifieke toezichtafdelingen. Ondersteuning bieden afdelingen met specialistische expertises, bijvoorbeeld voor integriteit, markttoetreding en handhaving. Binnen de organisatie bestaan verschillende kennisnetwerken, onder andere voor Financieel risico en voor *governance* en strategisch risico, ter bevordering van een uniforme toezichtaanpak en ter versterking van de kennisdeling. Binnen deze netwerken wordt nieuwe kennis vergaard en worden *best practices* vastgesteld. Per toezichtdoelgroep wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de doelstellingen en begrote kosten.

1 Banken: EUR 46,92 miljoen

DNB houdt toezicht op de zogenoemde grootbanken, ABN AMRO, Fortis, SNS, ING en Rabo, en circa negentig kleinere banken. Het toezicht op banken is geënt op de Wet op het Financieel toezicht (Wft). Binnen DNB is er voor elke grootbank een aparte toezichtafdeling en is het toezicht op de negentig kleinere instellingen in twee verschillende afdelingen ondergebracht. Deze indeling wordt geëvalueerd, naar aanleiding van de recente veranderingen bij ABN AMRO en Fortis.

De kredietcrisis kan leiden tot fundamentele verschuivingen op de financiële markten en ingrijpende wijzigingen in de structuur en

dynamiek van het (inter-)nationale bankwezen. Er is een sterke *deleveraging* van het financiële systeem gaande, waardoor de waardes van onder andere vermogenstitels dalen. Bovendien is er een toenemende aandacht nodig voor kwetsbaarheden van business modellen. Ondernemingen die staatssteun hebben gekregen, moeten een strategie ontwikkelen om *contingency-maatregelen* te treffen. Tegelijk is er sprake van een verre gaande juridisering van de samenleving. Aangezien van de toezichthouder verlangd wordt zich steeds vaker te verantwoorden, wordt de onderbouwing van toezichtinterventies nog belangrijker. Voor komend jaar staat een evaluatie van het toezichtinstrumentarium op de agenda. Duidelijk is dat een verdere uitbreiding van de internationale samenwerking in het toezicht nodig is om op effectieve wijze in te spelen op de wijzigingen in het internationale bankwezen.

Bijzondere aandacht krijgen in 2010 de volgende onderwerpen:

- Operationaliseren van Visie op toezicht 2010-2013 en het implementeren van lessons learned voor een hogere effectiviteit van het toezicht (signaleren en interveniëren).
- Versterken van de koppeling tussen het macro- en micro-prudentiële toezicht om potentiële problemen bij ondernemingen sneller te signaleren.
- Intensiveren van internationale samenwerking in het toezicht op banken en daarin actief deelnemen.
- Nadere uitwerking en aanscherping van toezichtprincipes en wettelijk toezichtkader.

2 Pensioenfondsen: EUR 26,77 miljoen

DNB houdt toezicht op circa 600 pensioenfondsen. Dit toezicht is geënt op drie wetten: de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds. Inzet van het toezicht is de bescherming van de financiële aanspraken van de deelnemers van de pensioenfondsen en de bewaking van de stabiliteit en integriteit van de individuele instellingen. Dit draagt bij aan de soliditeit van de financiële sector.

Goed toezicht vereist tijdige en effectieve interventies. Daarvoor gebruikt de toezicht-houder onder meer continuïteitsanalyses om inzicht te verkrijgen in de effecten van het beleid op lange termijn en kwartaalrapportages voor de beeldvorming van de actuele stand van zaken. Bij fondsen met een reserve-en/of dekkingstekort is ook de evaluatie van de herstelplannen belangrijk.

Naast het prudentiële toezicht op pensioenfondsen houdt DNB ook materieel toezicht op pensioenuitvoerders. Dit materiële toezicht behelst voornamelijk het inhoudelijk beoordelen en toetsen van de mate waarin statuten en reglementen van de onder toezicht gestelde instellingen voldoen aan de wet en andere relevante regelgeving⁶ met als doelstelling om de wettelijke aanspraken op pensioen zo goed mogelijk te borgen .

De kredietcrisis leidde bij ruim de helft van de pensioenfondsen tot een dekkingstekort. De herstelmaatregelen bestaan veelal uit het niet-indexeren van pensioenaanspraken, premieverhogingen, eenmalige stortingen van de werkgever, verlagingen van nieuw op te bouwen rechten, en in het uiterste geval tot het korten van reeds opgebouwde rechten. Het toezicht blijft scherp gericht op de risico's van de fondsen en de uitvoering van herstelplannen; in dat verband spelen de governance en de integere bedrijfsvoering ook een belangrijke rol. Verder is er speciale aandacht voor de voortgaande tendens tot concentratie bij pensioenfondsen en uitvoeringsorganisaties, en de uitbesteding van taken (administratie, beleggingen). Ook het gebruik van complexe(re) beleggingsproducten blijft de aandacht van DNB vragen.

De kredietcrisis en de daaruit voortvloeiende ontwikkelingen zijn aanleiding voor een evaluatie van het FTK door het ministerie van szw. Daar wordt ook DNB bij betrokken. Deze evaluatie zal gevolgen hebben voor het toezicht in de nabije toekomst.

Bijzondere speerpunten en aandachtsgebieden voor 2010 zijn:

- De jaarlijkse evaluatie van de herstelplannen van circa 340 fondsen. Begin 2010 worden de herstelplannen geëvalueerd conform nieuwe wetgeving.
- Pension Fund Governance, met name de werking van de PFG-principes, en integere bedrijfsvoering.
- De beoordeling van het beleggingsbeleid van pensioenfondsen en de implementatie daarvan.

- Beoordeling van de kwaliteit en stabiliteit van Pensioenadministraties/Pensioen Uitvoerings Organisaties (PUO's).
- De implementatie van het nieuwe beleidskader voor herverzekerde pensioenfondsen, opgesteld in 2009, hetgeen consequenties zal hebben voor deze fondsen en voor het uitvoerend toezicht in 2010.
- Operationaliseren van Visie op toezicht 2010-2013 en het implementeren van lessons learned voor een hogere effectiviteit van het toezicht (signaleren en interveniëren).

3 Verzekeraars: EUR 30,84 miljoen

Krachtens de Wft houdt DNB toezicht op circa 450 verzekeraars, uiteenlopend van grote (inter)nationale verzekeraars met soms bancaire activiteiten, zorgverzekeraars, middelgrote en kleine verzekeraars/verzekeringsgroepen, vrijgestelde onderlinge waarborgmaatschappijen en herverzekeraars. Ook houdt DNB uit hoofde van de pensioenwet toezicht op verzekeraars die collectieve pensioencontracten in portefeuille hebben.

Door de kredietcrisis en recessie zijn verzekeraars getroffen door beleggingsverliezen, vermogensachteruitgang en teruglopende omzetten in bepaalde sectoren. Verzekeraars met een lange beleggingshorizon, zoals levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars, ondervinden bovendien een additionele druk op de solvabiliteit door lage standen van de lange rente. DNB heeft hierop de toezichtsaanpak aangepast. Zo is de risicomonitoring vernieuwd om de diverse macro- en micro-prudentiële aspecten van het toezicht in hun onderlinge samenhang te kunnen beoordelen. Tegelijkertijd heeft DNB de communicatie met verzekeraars geïntensiveerd: door het houden van stresstests, door middel van een hogere rapportagefrequentie met ingang van het tweede kwartaal 2009 en het opvragen van een rapportage over het jaar 2008 op de nieuwe concept Solvency II-grondslagen (project RiSK). De verwachting is dat komend jaar het aantal formele maatregelen zal toenemen aangezien DNB verzekeraars met een solvabiliteit van minder dan 130% een herstelplan gaat opleggen.

De introductie van Solvency II in 2012 vraagt komend jaar veel extra inzet van verzekeraars én DNB. In 2010 zal het raamwerk voor een meer risicogedreven beoordeling van risicobeheer en kapitalisering verder worden voorbereid. Daarnaast zal, na de additionele rapportage (RiSK) in 2009, in 2010 een QIS5-rapportage worden gevraagd. Interne oplei-

⁶ Materieel toezicht op verzekeraars die pensioenregelingen uitvoeren, is begroot onder verzekeraars (zie 3).

dingsinspanningen zullen aanzienlijk toenemen. Voor de voorbereidingen van Solvency II zijn tijdelijk 3 fte extra in de begroting opgenomen.

Op verzoek van DNB is de risico-oriëntatie van het toezicht op verzekeraars onder de loep genomen door een externe evaluatie-commissie. Aan de hand van de bijna dertig aanbevelingen van de commissie is een actieplan gemaakt om verbeteringen in het verzekeringstoezicht door te voeren. Dit actieplan omvat een aantal thema's die in 2010 nadere follow-up zullen krijgen: het wettelijke kader, de informatievergaring, het risico-analysetool FIRM, de kwaliteit van de risico-oriëntatie, de interne organisatie en het toezichtproces. Deze thema's worden ook betrokken in Visie op toezicht 2010-2013.

DNB houdt de ontwikkelingen bij de zorgverzekeraars en de mogelijke risico's van dien nauwlettend in de gaten en zal hierop sturen. Denk hierbij aan de invoering van een gewijzigd systeem van financiering van ziekenhuisprestaties, het invoeren van prestatiebekostiging en mogelijke wijzigingen in de vereveningsystematiek.

In 2010 krijgen de volgende vijf onderwerpen specifieke aandacht:

- Een integrale uitoefening van het toezicht, waarbij relevante experts continu worden betrokken bij de oordeelsvorming en de risico's worden gebenchmarkt.
- Raden van Commissarissen en externe accountants zullen op meer structurele wijze worden betrokken bij het toezicht.
- Gedegen en breed opgezette voorbereiding op Solvency II.
- Operationaliseren van Visie op toezicht 2010-2013 en het implementeren van lessons learned van de kredietcrisis en de bevindingen van interne en externe evaluaties.
- Themagerichte onderzoeken.

4 Betaalinstellingen: EUR 2,97 miljoen

Per 1 november 2009 wordt de Richtlijn Betaaldiensten –*Payment Services Directive*– ingevoerd in de Wet op het financieel toezicht (middels de Wet betaaldiensten). Niet alleen banken en elektronisch geldinstellingen, maar alle betaaldienstverleners moeten straks over een vergunning beschikken. Internetbetaalkantoren en creditcardmaatschappijen moeten een vergunning als betaalinstelling aanvragen. Naar verwachting zullen ongeveer vijftien nieuwe ondernemingen zich kwalificeren voor betaalinstelling. Dit geldt ook voor de meeste, ongeveer 24 geldtransactiekantoren, die nu nog

onder de Wet inzake de geldtransactiekantoren (Wgt) vallen. De Wgt blijft overigens gehandhaafd voor de kantoren die uitsluitend wisselactiviteiten uitvoeren.

Het overgangsrecht bepaalt dat instellingen zijn vrijgesteld tot 30 april 2011 als zij rechtspersoon zijn en kunnen aantonen dat zij hun werkzaamheden als betaaldienstverlener zijn begonnen conform het nationale recht van vóór 25 december 2007.

Een belangrijke taak in 2010 zal zijn de beoordeling van de reikwijdte van de Wet betaaldiensten en de beoordeling van de vergunningaanvragen. Ook zullen notificatieverzoeken moeten worden behandeld op de betaalinstantellingen. Het reguliere toezicht omvat: het voeren van correspondentie, toezichtbezoeken, gesprekken, het beoordelen van de solvabiliteit en integere en beheerste bedrijfsvoering.

5 Beleggingsinstellingen en -ondernemingen: EUR 4,37 miljoen

Op basis van de Wft houdt DNB prudentieel toezicht op ruim 230 beleggingsondernemingen en ruim 110 beheerders van beleggingsinstellingen. Beleggingsondernemingen bieden verschillende soorten beleggingsdiensten aan, zoals vermogensbeheer, vermogensadvies en bemiddeling in effectentransacties. De dienstverlening van beleggingsinstellingen omvat uitsluitend collectieve beleggingen in de vorm van participaties in beleggingsfondsen of beleggingsmaatschappijen. Voor de monitoring en analyse van de financiële soliditeit maakt DNB gebruik van (half)jaarverslagen, managementgesprekken en eventuele onderzoeken. Voor beleggingsondernemingen wordt tevens gebuikt gemaakt van periodieke financiële rapportages. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is de vergunningverlener voor beleggingsondernemingen en -instellingen en is ook verantwoordelijk voor het gedragstoezicht op deze partijen.

In 2010 blijft het toezicht op beleggingsondernemingen gericht op het waarborgen van de naleving van de vereisten van Bazel II. Streven is de effectiviteit en doelmatigheid van het toezicht te vergroten door meer rekening te houden met de diversiteit van ondernemingen. Er is begonnen met een analyse van de risico's die de verschillende typen beleggingsondernemingen kunnen lopen. Op basis daarvan zal beoordeeld worden of én waar verbeteringen mogelijk zijn in de opzet en uitvoering van het toezicht en in de verdeling van de toezichtaandacht over de verschillende categorieën beleggingsondernemingen. Anders dan voor beleggingsondernemingen is voor (beheerders

van) beleggingsinstellingen het Bazel II raamwerk niet van toepassing. Het toezicht op deze categorie blijft ook in 2010 in hoofdzaak beperkt tot het waarborgen van een minimumkapitaalvereiste.

In 2010 zal bijzondere aandacht worden besteed aan het operationaliseren van Visie op toezicht 2010-2013.

6 Trustkantoren: EUR 3,04 miljoen

DNB houdt toezicht op trustkantoren onder de Wet toezicht trustkantoren (Wtt). Deze wet is gericht op de bestrijding van het witwassen van gelden en de financiering van terrorisme teneinde de integriteit van het financiële stelsel te beschermen. Trustkantoren vervullen een rol als poortwachter. Zij moeten aantoonbaar grondige kennis hebben van hun cliënten, de activiteiten van hun cliënten en de herkomst en bestemming van hun middelen. Daarbij moeten ze integriteitrisico's analyseren en waar nodig passende beheersmaatregelen nemen. Het toezicht op trustkantoren omvat het regulier toezicht bijzondere onderzoeken en de beoordeling van nieuwe vergunningaanvragen. Circa 160 trustkantoren hebben een vergunning van DNB.

De beschikbare toezichtcapaciteit wordt verdeeld op basis van inschatting van de integriteitrisico's en de mate waarin trustkantoren deze beheersen. Bij constatering van een overtreding treft DNB maatregelen, met inachtneming van de wettelijke voorwaarden. In het uiterste geval kan worden overgegaan tot het intrekken van de Wtt-vergunning.

In 2010 zal bijzondere aandacht worden besteed aan de herkomst en bestemming van middelen van trustkantoren en het operationaliseren van Visie op toezicht 2010-2013.

7 Wwft en Sanctiewet: EUR 0,55 miljoen

DNB houdt toezicht op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)⁷ en de Sanctiewet 1977. Op grond van deze wetten moeten ondernemingen hun cliënten identificeren en ongebruikelijke transacties (kunnen) herkennen en onmiddellijk melden aan de 'Financial Intelligence Unit - Nederland', een speciaal hiervoor ingesteld meldpunt van de overheid. Het 'ken uw klant' ofwel het customer due diligence -principe is een pijler van integriteit en het toezicht daarop. Met kennis van de achtergrond van de cliënt, de herkomst van zijn vermogen en zijn

reguliere transactiepatroon, is een financiële onderneming beter in staat om ongebruikelijke transacties herkennen. Ook moeten ondernemingen de tegoeden bevriezen van (rechts)personen die voorkomen op de internationale sanctielijsten (VN en EU). Bij de uitvoering van het toezicht op deze wetten kiest DNB voor een risicogeoriënteerde aanpak. Dit sluit aan bij de verdere uitbreiding van het integriteittoezicht, als onderdeel van het lopende toezicht.

8 Financieel Expertise Centrum: EUR 1,57 miljoen

Het Financieel Expertise Centrum (FEC) is in 1998 opgericht om de integriteit van de financiële sector te bevorderen en te versterken. Het FEC is een multidisciplinair samenwerkingsverband van de AIVD, de AFM, Belastingdienst, DNB, FIOD-ECD, het OM en de politie. Medio 2008 zijn de ministeries van Financiën en Justitie vertegenwoordigd, als waarnemers. In 2009 is het FEC gereorganiseerd om tot een efficiëntere operationele samenwerking te komen. Het FEC bestaat uit een FEC-raad en een FEC-eenheid. De FEC-raad, onder voorzitterschap van DNB-directeur Kellermann, geeft leiding aan het centrum. De FEC-eenheid heeft naast de ondersteuning van de FEC-raad ook een actieve inhoudelijke en procesmatige taak in de FEC-samenwerking. Het ministerie van Financiën financiert het FEC.

De belangrijkste doelstellingen voor 2010 zijn het adequaat ondersteunen van de FEC-raad en het verstevigen en professionaliseren van het FEC.

⁷ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

BIJLAGE 2 HEFFINGS- SYSTEMATIEK TOEZICHT

In 2003 is de bekostiging van het financieel toezicht door de minister van Financiën herzien. Deze herziening vond plaats aan de hand van het rapport 'Herziening financiering toezicht op de financiële marktsector' (Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, 28122, nr.16) van een werkgroep van Financiën en de toezichthouders. Mede op grond van het rapport 'Maat Houden' (Tweede Kamer, vergaderjaar 1995-1996, 24036, nr.22) is het profijtbeginnsel voor de toerekening van de kosten van het toezicht geïntroduceerd. Dit betekent dat:

- a. de kosten voor het toezicht, behoudens de kosten van de repressieve handhaving en het toezicht uit hoofde van Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet, worden gefinancierd door de onder toezicht staande instellingen;
- b. daarbinnen de kosten van bepaalde toezichthandelingen worden gefinancierd door de instellingen voor wie deze handelingen worden verricht, ook wel leges genoemd.

Op basis van een inschatting in 2003 van het aandeel van repressieve handhaving en het toezicht uit hoofde van Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet zijn voor drie jaar vaste percentages voor de overheidsbijdrage

vastgesteld. In 2007 is de bekostiging van het toezicht door het ministerie van Financiën, DNB en de AFM geëvalueerd. Dit heeft op 9 juli 2007 geresulteerd in een rapportage aan de Tweede Kamer. In 2007 is ook de overheidsbijdrage voor het toezicht van DNB geëvalueerd. Op grond van de uitkomsten is per doelgroep een percentage voor de overheidsbijdrage voorgesteld (zie percentages in de tabel in de hiernavolgende paragraaf). Dit percentage zal periodiek worden herzien, voor het eerst in 2011. Naar aanleiding van de uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) van 18 juni 2008 zal de overheid in 2010 ook kosten vergoeden van DNB die rechtstreeks verband houden met het tot stand brengen van wet- en regelgeving. Een raming van deze aanvullende bijdrage voor 2010 is apart opgenomen in de tabel in de hiernavolgende paragraaf 1 (Heffingssystematiek).

In 2009 is Financiën gestart met een algemene herbezinning op de bekostigingssystematiek. Deze herbezinning is aangekondigd naar aanleiding van de uitspraken van het CBB. Aangezien de uitkomsten van deze evaluatie tijdens het opstellen van de voorliggende begroting nog niet bekend zijn, is hiermee nog geen rekening gehouden.

1 Heffingssystematiek.

De heffingssystematiek per doelgroep⁸ is als volgt:

Doelgroep	Kernelementen
Banken	<ul style="list-style-type: none">- overheidsbijdrage: 13 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 2,47 miljoen- vast tarief per rapporterende instelling (afdeling I, II en III instellingen)- variabel tarief (van toepassing op afdeling I en II instellingen) op basis van Risk Weighted Assets (RWA) volgens degressief stelsel
Pensioenfondsen	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 7 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 0,59 miljoen- vast tarief per instelling- variabel tarief op basis van premie-inkomen en directe beleggingsopbrengsten
Verzekeraars	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 14 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 2,43 miljoen- vast tarief per instelling- variabel tarief op basis van bruto premie inkomen of aantal verzekerden (Zorgverzekeraars)
Betaalinstellingen	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 90 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 0,00 miljoen- vast tarief per rapporterende instelling- variabel tarief op basis van geldstromen
Beleggingsinstellingen	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 4 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 0,01 miljoen- op basis van het balanstotaal.
Beleggingsondernemingen	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 4 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 0,03 miljoen- op basis van de voor het gedragtoezicht geldende heffingssystematiek
Trustkantoren	<ul style="list-style-type: none">- reguliere overheidsbijdrage: 80 procent- aanvullende overheidsbijdrage i.v.m. CBb-uitspraak: EUR 0,00 miljoen- tarief op basis van omzet
Wwft, ⁹ Sanctiewet	<ul style="list-style-type: none">- overheidsbijdrage: 100 procent
FEC-Eenheid	<ul style="list-style-type: none">- overheidsbijdrage: 100 procent

⁸ Doelgroepen worden in de diverse kostenregelingen aangeduid met categorieën.

⁹ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

2 Leges voor individuele handelingen

In de wet- en regelgeving is vastgelegd dat de toezichthouders voor individuele handelingen leges moeten heffen. Deze bevoegdheid heeft over het algemeen een 'dwingend' karakter. Deze leges worden jaarlijks bij Ministeriële Regeling vastgesteld op voorstel van de toezichthouder. De eenmalige toezichthandelingen waarvoor leges kunnen worden vastgesteld, worden onderscheiden in:

- 'pre-toelatingshandelingen': vergunning, ontheffing, verklaring van ondertoezichtstelling, inschrijving in het register, betrouwbaarheids- en deskundigheids-toetsing in het kader van vergunning en inschrijving in het register;
- 'post-toelatingshandelingen': verklaring van geen bezwaar, betrouwbaarheids- en deskundigheidstoetsing na melding of in het kader van een verklaring van geen bezwaar.

3 Boetes en dwangsommen

Door de opgelegde boetes en dwangsommen betalen overtreders (een deel van) de eigen extra toezichtskosten. De boetes en dwangsommen worden niet in de begroting opgenomen. Het totaal van de in enig jaar ontvangen boetes en dwangsommen wordt sectorgewijs verrekend met de heffingen van de instellingen van het daaropvolgende jaar.

4 Wijze van heffen en verrekenen

Jaarlijks wordt door DNB voor het doorlopende toezicht een factuur verzonden aan de onder toezicht staande instellingen. Hierbij worden de kosten die voortvloeien uit de goedgekeurde begroting van het lopende jaar in rekening gebracht, gesaldeerd met het exploitatiesaldo en de ontvangsten uit hoofde van boetes en dwangsommen van het voorgaande jaar. Leges voor individuele handelingen worden per handeling gefactureerd.

BIJLAGE 3 ONTWIKKELING TOEZICHTKOSTEN

Tabel 1 Ontwikkeling toezichtkosten

EUR miljoen

	Banken ¹	Pen- sioen- fond- sen	Verze- keraars ²	Geld trans- actie- kanto- ren	Beleg- gings- instel- lingen ³	Beleg- gings- onder- nemingen	Trust kan- toren	Wwft ⁴ en sanctie- wet	FEC	Totaal begro- ting	Totaal realisatie
Begroting 2004	43,76	21,25	18,19	0,87	0,57	2,72	1,13	7,64		96,13	
Realisatie 2004	38,85	18,63	16,77	0,50	0,38	3,03	0,48	5,52			84,16
Begroting 2005	39,19	20,80	20,00	2,24	0,55	3,27	3,23	0,76		90,04	
Realisatie 2005	37,01	20,20	22,16	1,93	0,33	2,98	2,63	0,66			87,91
Begroting 2006	39,46	21,17	23,81	2,27	1,02	3,49	3,27	0,76		95,25	
Realisatie 2006	35,82	20,19	24,94	2,42	0,77	2,76	2,85	0,65			90,39
Begroting 2007	38,01	21,96	26,76	2,52	0,88	2,89	3,13	0,63		96,78	
Realisatie 2007	45,23	21,38	25,16	2,62	0,56	2,87	3,73	0,72			102,28
Begroting 2008	39,61	22,23	26,60	2,29	0,90	2,97	3,05	0,62		98,27	
Realisatie 2008	35,04	17,15	20,97	1,77	0,63	2,38	2,83	0,35	0,14		81,24
Begroting 2009	34,81	19,31	22,68	2,09	0,73	2,42	2,66	0,51	1,14	86,34	
Begroting 2010	46,92	26,77	30,84	2,97	0,87	3,50	3,04	0,55	1,57	117,03	

¹ Banken inclusief elektronische geldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is opgenomen materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw en vanaf 2006 toezicht op zorgverzekeraars.

³ Tot 2010 betreft het hier de begroting en realisatie van geldtransactiekantoren.

⁴ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

De aansluiting tussen de toezichtbegroting 2009 en 2010 is toegelicht in paragraaf 6.2. Voor wat betreft de overige cijfers moet rekening worden gehouden met onderstaande punten:

- de kosten voor de uitvoering van de Collectieve GarantieRegeling (CGR) zijn in bovenstaande cijfers niet opgenomen;
- de verschillen tussen begroting en realisatie in de jaren 2004-2007 worden in sterke mate veroorzaakt door het toezicht op banken. Waar in 2004 tot en met 2006 nog sprake was van forse budgetoverschrijdingen

(mede als gevolg van de vacaturestop in 2004 in verband met de reorganisatie die samenging met de fusie tussen DNB en de PVK), was in 2007 sprake van een grote overschrijding als gevolg van toezicht op het toenmalige overnametraject rond ABN AMRO;

- de minister van Financiën verwacht van DNB een verlaging van de toezichtkosten met 8% over de jaren 2008-2011. In de opgestelde toezichtbegroting voor 2010 deze besparingsdoelstelling volledig gerealiseerd.

Tabel 2 Toezichtkosten categoriaal 2010

EUR miljoen

	Banken ¹	Pen- sioen- fond- sen	Verze- keraars ²	Betaal- instel- lingen	Beleg- gings- instel- lingen	Beleg- gings- onder- nemin- gen	Trust kan- toren	Wwft ³ en sanctie- wet	FEC	Totaal
Reguliere bedrijfskosten										
Personeelskosten	33,34	19,69	23,38	2,25	0,69	2,68	2,39	0,41	1,24	86,07
Andere beheerskosten	11,38	5,82	5,93	0,56	0,15	0,63	0,52	0,11	0,27	25,36
Afschrijvingen	2,58	1,50	1,81	0,19	0,04	0,21	0,16	0,03	0,07	6,59
Overige bedrijfsopbrengsten	-0,21	-0,12	-0,15	-0,01	-0,00	-0,02	-0,01	-0,00	-0,01	-0,53
Geactiveerde kosten	-0,18	-0,11	-0,13	-0,01	-0,00	-0,01	-0,01	-0,00	-0,01	-0,46
Totaal	46,92	26,77	30,84	2,97	0,87	3,50	3,04	0,55	1,57	117,03
Fte										
Primaire activiteiten	178,9	107,9	129,2	12,3	3,8	14,6	13,2	2,2	6,8	468,9
Ondersteunende activiteiten	68,7	39,9	48,0	4,9	1,3	5,7	4,7	0,8	2,3	176,2
Totaal fte	247,6	147,9	177,2	17,1	5,1	20,2	17,9	3,0	9,1	645,2

¹ Banken inclusief elektronischgeldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is EUR 4,9 miljoen opgenomen voor het toezicht op zorgverzekeraars en in verband met het materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw EUR 0,3 miljoen.

³ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

Tabel 3 Ontwikkeling toezichtkosten en fte verdeeld naar activiteit

	fte			EUR miljoen		
	Primaire activiteiten	Ondersteunende activiteiten	Totaal fte	Kosten Primaire activiteiten	Kosten Ondersteunende activiteiten	Totaal kosten
Begroting						
2004	-	-	-	-	-	96,1
2005	402,3	-	-	60,0	30,0	90,0
2006	420,2	-	-	61,3	34,0	95,3
2007	434,3	232,7	667,0	65,4	31,4	96,8
2008	449,4	225,4	674,8	56,6	41,7	98,3
2009	451,7	203,5	655,2	51,0	35,1	86,1
2010	468,9	176,2	645,2	75,4	41,7	117,0
Realisatie						
2004	-	-	-	-	-	84,2
2005	381,9	-	-	57,7	30,2	87,9
2006	391,2	245,8	637,0	58,1	32,3	90,4
2007	426,9	230,2	657,1	67,1	35,2	102,3
2008	434,0	207,9	641,9	47,1	34,2	81,2
2009	-	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	-
Vershil						
2004	-	-	-	-	-	-12,0
2005	-20,4	-	-	-2,3	0,2	-2,1
2006	-29,0	-	-	-3,1	-1,7	-4,8
2007	-7,4	-2,5	-9,9	1,7	3,8	5,5
2008	-15,4	-17,5	-32,9	-9,5	-7,5	-17,0
2009	-	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	-

De stijging van de kosten van ondersteuning in 2008 ten opzichte van 2007 wordt voornamelijk veroorzaakt door de ingebruikname van een verbeterde kostentoerekeningsmethodiek. Door middel van deze methodiek worden kosten zo veel mogelijk toegerekend aan (ondersteunende) producten. Daarnaast worden afschrijvingskosten specifiek toegerekend en zijn een aantal kostensoorten 'gedecentraliseerd' waardoor het inzicht in de causaliteit is verbeterd.

De ontwikkeling van het aantal ondersteunende fte is een direct gevolg van de bezuinigingen die DNB de afgelopen jaren heeft doorgevoerd ten aanzien van de ondersteunende functie.

BIJLAGE 4 CAPACITEIT EN MIDDELEN DNB-BREED

Tabel 1 Personele inzet per hoofdtak

	Financiële stabiliteit	Monetaire taken	Betalingsverkeer	Statistieken	Toezicht	Totaal
Primaire activiteiten						
Kennisopbouw	7,8	28,2	3,9	-	3,0	42,9
Extern beleid en regelgeving	21,8	30,0	10,0	1,2	40,2	103,1
Intern beleid	9,9	-	1,5	-	28,2	39,5
Uitvoering	-	109,0	251,5	-	333,9	694,5
Statistiek	-	-	-	73,5	31,8	105,3
Juridische activiteiten	0,7	2,8	2,5	0,8	19,7	26,4
Externe communicatie	4,1	12,9	3,4	12,6	12,1	45,1
Totaal primaire activiteiten	44,3	182,8	272,7	88,1	468,9	1.056,9
Ondersteunende activiteiten						
Besturing	3,7	36,2	18,6	7,4	36,0	101,9
Juridische ondersteuning	0,7	2,8	2,8	1,0	15,2	22,4
ICT-ondersteuning	2,3	35,0	41,4	42,9	40,3	161,8
P&O-ondersteuning	2,0	7,5	9,2	3,8	21,5	44,1
Communicatieondersteuning	1,5	5,0	8,4	3,1	11,7	29,6
Informatievoorziening	3,0	12,2	14,5	5,9	30,7	66,3
Facilitaire diensten	2,2	8,5	19,0	3,9	18,3	51,9
Beveiliging en transport	0,3	1,2	32,4	0,6	2,9	37,4
Totaal ondersteunende activiteiten	15,7	108,3	146,1	68,4	176,2	514,7
Totaal	60,0	291,2	418,8	156,5	645,2	1.571,6

Bovenstaande tabel geeft de verdeling tussen kernactiviteiten (primaire activiteiten) en ondersteunende activiteiten weer. De hoofdtaken en de bijbehorende specifieke activiteiten (ook de ondersteunende activiteiten ten behoeve van de hoofdtaken) zijn nader beschreven in de hoofdstukken 3 tot en met 8.

Tabel 2 Kosten per hoofdtaak

EUR miljoen

	Financiële stabiliteit	Monetaire taken	Betalings- verkeer	Statistieken	Toezicht	Ekv	Totaal
Primaire activiteiten							
Kennisopbouw	0,9	3,4	0,4	-	0,4	-	5,2
Extern beleid en regelgeving	3,3	3,7	1,0	0,2	5,6	-	13,7
Intern beleid	1,2	-	26,9	-	3,9	-	32,0
Uitvoering	-	17,5	29,8	-	45,6	-	92,9
Statistiek	-	-	-	9,7	4,6	-	14,3
Juridische activiteiten	0,9	2,4	0,4	0,1	7,4	-	11,3
Externe communicatie	0,6	5,7	0,9	1,8	1,9	-	10,9
Totaal primaire activiteiten	6,9	32,7	59,4	11,8	69,3	-	180,3
Ondersteunende activiteiten							
Besturing	0,8	7,5	4,0	1,6	6,6	-	20,5
Juridische ondersteuning	0,1	-1,6	0,4	0,2	2,3	-	1,4
ICT-ondersteuning	0,5	10,1	8,8	9,0	8,5	-	36,9
P&O-ondersteuning	0,6	2,3	2,7	1,1	6,0	-	12,7
Communicatieondersteuning	0,3	-2,7	2,0	0,7	2,4	-	2,7
Informatievoorziening	0,5	2,0	2,3	0,9	4,9	-	10,6
Facilitaire diensten	0,9	3,4	12,0	1,6	7,2	-	25,0
Beveiliging en transport	0,1	-0,2	6,1	0,1	0,4	-	6,5
Totaal ondersteunende activiteiten	3,7	20,8	38,3	15,1	38,3	-	116,2
Verschillen pensioenen	0,8	3,8	4,9	2,0	9,4	-	20,9
Totaal begroting 2010	11,5	57,4	102,6	28,9	117,0	-	317,4
Begroting 2009	7,3	40,5	81,4	18,2	86,3	-	233,7
Verschil	4,2	16,9	21,2	10,8	30,7	-	83,7
Realisatie 2008	11,6	39,0	91,2	16,0	81,2	0,3	239,2

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de totale kosten voor de verschillende hoofdtaken van DNB, opgebouwd uit twee niveaus: 1) kosten van primaire activiteiten en 2) toerekening van ondersteunende activiteiten. De kosten per hoofdtaak in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op een bottom-up berekening van de begrote activiteiten, de daarbij behorende kosten en de toerekening van deze kosten.

BIJLAGE 5 CAPACITEIT EN MIDDELEN TOEZICHT

Tabel 1 Personele inzet toezicht

Fte	Banken ¹	Pen- sioen- fond- sen	Verze- keraars ²	Betaal- instel- lingen	Beleg- gings- instel- lingen	Beleg- gings- onder- nemingen	Trust kan- toren	Wwft ³ en sanctie- wet	FEC	Totaal
Uitvoerende activiteiten										
Toetreding	8,5	4,2	8,4	2,1	0,6	0,9	2,9	-	-	27,8
Lopend toezicht	102,4	71,5	80,4	4,3	2,3	8,6	7,2	0,5	-	277,2
Handhaving	7,6	4,5	3,6	3,3	-	0,3	2,1	0,7	-	22,1
Uitvoering toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	6,8	6,8
Statistiek	14,2	6,9	7,9	1,5	-	1,3	-	-	-	31,8
Totaal uitvoerend	132,7	87,2	100,3	11,2	3,0	11,2	12,1	1,3	6,8	365,7
Toezichtbrede activiteiten										
Kennisopbouw	2,1	-	0,8	-	-	0,1	-	-	-	3,0
Extern beleid en regelgeving	18,3	6,8	13,1	0,3	0,4	0,8	0,3	0,2	-	40,2
Intern beleid	11,1	6,5	7,8	0,1	0,3	1,5	0,1	0,7	-	28,2
Juridische activiteiten	10,2	3,4	4,0	0,5	0,1	0,8	0,6	-	-	19,7
Externe communicatie	4,4	4,0	3,2	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	12,1
Totaal toezichtbreed	46,2	20,8	28,9	1,0	0,8	3,4	1,1	1,0	0,0	103,2
Totaal primaire activiteiten	178,9	107,9	129,2	12,3	3,8	14,6	13,2	2,2	6,8	468,9
Ondersteunende activiteiten										
Besturing	13,5	8,3	10,1	1,0	0,3	1,1	1,0	0,2	0,5	36,0
Juridische ondersteuning	7,5	2,8	3,2	0,4	0,1	0,6	0,5	0,0	0,0	15,2
ICT-ondersteuning	15,5	9,1	11,0	1,3	0,2	1,4	0,8	0,2	0,6	40,3
P&O-ondersteuning	7,9	5,2	6,0	0,6	0,2	0,7	0,6	0,1	0,3	21,5
Communicatieondersteuning	4,7	2,5	3,2	0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	0,1	11,7
Informatievoorziening	11,5	7,1	8,6	0,8	0,2	0,9	0,9	0,2	0,4	30,7
Facilitaire diensten	7,1	4,2	5,0	0,5	0,1	0,6	0,5	0,1	0,2	18,3
Beveiliging en transport	1,1	0,7	0,8	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	2,9
Totaal ondersteunende activiteiten	68,7	39,9	48,0	4,9	1,3	5,7	4,7	0,8	2,3	176,2
Totaal begroting 2010	247,6	147,9	177,2	17,1	5,1	20,2	17,9	3,0	9,1	645,2
Begroting 2009										
primaire activiteiten	176,3	102,3	122,1	11,1	3,8	13,3	14,3	2,4	6,1	451,7
Vershil primaire activiteiten	2,5	5,6	7,2	1,1	-0,1	1,3	-1,1	-0,2	0,8	17,2

¹ Banken inclusief elektronischgeldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is opgenomen toezicht op zorgverzekeraars en materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw.

³ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

Tabel 2 Kosten toezicht per doelgroep

EUR miljoen

	Banken ¹	Pen- sioen- fond- sen	Verze- keraars ²	Betaal- instel- lingen	Beleg- gings- instel- lingen	Beleg- gings- onder- nemin- gen	Trust kan- toren	Wwft ³ en sanctie- wet	FEC	Totaal
Uitvoerende activiteiten										
Toetreding	1,14	0,59	1,11	0,27	0,08	0,12	0,37	-	-	3,69
Lopend toezicht	14,44	10,06	10,60	0,55	0,29	1,10	0,92	0,07	-	38,02
Handhaving	1,01	0,64	0,47	0,43	-	0,03	0,26	0,11	-	2,95
Uitvoering toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	0,92	0,92
Statistiek	2,04	1,05	1,12	0,21	-	0,18	-	-	-	4,59
Totaal uitvoerend	18,63	12,34	13,29	1,46	0,38	1,43	1,55	0,18	0,92	50,17
Toezichtbrede activiteiten										
Kennisopbouw	0,30	-	0,11	-	-	0,02	-	-	-	0,42
Extern beleid en regelgeving	2,53	0,99	1,79	0,03	0,05	0,10	0,04	0,03	-	5,56
Intern beleid	1,54	0,95	1,07	0,02	0,03	0,19	0,02	0,11	-	3,92
Juridische activiteiten	4,71	0,99	1,07	0,15	0,05	0,21	0,16	0,01	0,02	7,37
Externe communicatie	0,70	0,62	0,50	0,02	0,00	0,04	0,01	0,00	0,01	1,90
Totaal toezichtbreed	9,77	3,54	4,52	0,22	0,14	0,56	0,23	0,15	0,02	19,16
Totaal primaire activiteiten	28,41	15,88	17,82	1,68	0,51	1,99	1,78	0,33	0,95	69,33
Ondersteunende activiteiten										
Besturing	2,48	1,53	1,85	0,18	0,05	0,20	0,18	0,03	0,09	6,59
Juridische ondersteuning	1,11	0,42	0,49	0,06	0,02	0,09	0,07	0,00	0,01	2,27
ICT-ondersteuning	3,30	1,93	2,34	0,28	0,05	0,29	0,18	0,04	0,12	8,52
P&O-ondersteuning	2,23	1,42	1,69	0,16	0,05	0,19	0,17	0,03	0,08	6,02
Communicatie- ondersteuning	0,96	0,53	0,66	0,06	0,02	0,07	0,06	0,01	0,03	2,40
Informatievoorziening	1,84	1,14	1,37	0,13	0,04	0,15	0,14	0,02	0,07	4,90
Facilitaire diensten	2,79	1,67	1,95	0,18	0,06	0,22	0,18	0,04	0,09	7,17
Beveiliging en transport	0,16	0,10	0,12	0,01	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,43
Totaal ondersteunende activiteiten	14,88	8,74	10,47	1,05	0,29	1,22	1,00	0,18	0,48	38,31
Verschillen pensioenen	3,64	2,15	2,55	0,25	0,07	0,29	0,26	0,05	0,13	9,39
Totaal begroting 2010	46,92	26,77	30,84	2,97	0,87	3,50	3,04	0,55	1,57	117,03
Begroting 2009	34,81	19,31	22,68	2,09	0,73	2,42	2,66	0,51	1,14	86,35
Verschil	12,11	7,46	8,15	0,88	0,15	1,08	0,38	0,04	0,43	30,68
Realisatie 2008	35,04	17,15	20,97	1,77	0,63	2,38	2,83	0,35	0,14	81,24

¹ Banken inclusief elektronischgeldinstellingen en overige kredietinstellingen (niet banken).

² Hieronder is EUR 4,9 miljoen opgenomen voor het toezicht op zorgverzekeraars en in verband met het materieel toezicht op verzekeraars uit hoofde van Pw EUR 0,3 miljoen.

³ Betreft het Wwft-toezicht op casino's en creditcardmaatschappijen. Overige toezichtkosten in verband met de Wwft zijn opgenomen in de kosten per sector.

AFKORTINGENLIJST

AFM:	Autoriteit Financiële Markten	MOP:	Market Operations Platform
ALM:	Asset Liability magement	MVO:	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
AIVD:	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	NCB:	Nationale Centrale Bank
BCBS:	Basel Committee on Banking Supervision	OECD:	Organization for Economic Cooperation and Development
BIS:	Bank for International Settlements	OFS:	Overzicht Financiële Stabiliteit
BRIC:	Brazilië, Rusland, India en China	OM:	Openbaar Ministerie
CashSSP:	Cash Single Shared Platform	PFG:	Pension Fund Governance
CBb:	College van Beroep voor het bedrijfsleven	PUO:	Pensioen Uitvoerings Organisaties
CBS:	Centraal Bureau voor de Statistiek	QIS:	Quantative Impact Studie
CCBM:	Collateral Central Bank Management	REKI:	Raad voor Economie, Kennis en Innovatie
CEBS:	Committee for European Banking Supervisors	RMS:	Reserve Management Services
CEC:	Centraal Economische Commissie	RvC:	Raad van Commissarissen
CEIOPS:	Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors	SAS 70:	Statement on Auditing Standards No. 70: Service Organizations
CESR:	Committee of European Securities Regulators	SEPA:	Single Euro Payments Area
CPB:	Centraal PlanBureau	SER:	Sociaal-Economische Raad
CRD:	Capital Requirements Directive	SPV:	Special Purpose Vehicle
ECB:	Europese Centrale Bank, European Central Bank	SREP:	Supervisory Review and Evaluation Process
Ecofin:	Economic and Financial Affairs Council	szw:	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
ESCB:	Europees Stelsel van Centrale Banken, European System of Central Banks	VN:	Verenigde Naties
ERMS:	European Reserve Management Services	Wft:	Wet Financieel Toezicht
ESFS:	European System of Financial Supervisors	Wgt:	Wet inzake de geldtransactiekantoren
ESRB:	European Systemic Risk Board	Wtt:	Wet toezicht trustkantoren
FC:	Financiële Commissie	Wwft:	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
FEC:	Financieel Expertise Centrum	ZBO:	Zelfstandig BestuursOrgaan
Fico's:	Financiële conglomeraten		
FIOD-ECD:	Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst en Economische Controledienst		
FIRM:	Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode		
FSB:	Financial Stability Board		
FSF:	Financial Stability Forum		
FTK:	Financieel ToetsingsKader		
IMF:	International Monetary Fund		
IOPS:	International Organization of Pension Supervisors		
KLPD:	Korps Landelijke Politiediensten		

